

HELPPOHINTAINEN NOVELLI- JA ROMANI-JAKSO. IX.

Gratianna.
GRATIANA.

Kertomus Harzvuoristosta.
KERTOMUS HARZVUORISTOSTA.

E. VELY'N

KIRJOITTAMA.

Suomenno.
SUOMENNOS.

Helsingissä, 1882.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon
kustantama.

HEPPOHINTAINEN NOVELI JA ROMANIKARSO. IX.

GRATIANA

KERTOMUS HARVUURISTOSTA

EVELYN

KIRJOTTAMA

SEURAKOJA

Helsingissä, 1882.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon

kustantama.

1882

Gratianna.

Kertomus Harzvuoristosta.

E. Vely'n

kirjoittama.

Suomennos.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainon kustantama.

1881.

© 1881

© 1881

© 1881

© 1881

© 1881

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1881.

Maristen pyhätyivät rasfaat postiwaun-
nut „Walfoisen ratsun“ ravintolan eteen;
ennenkuin ajaja oli vielä ennättänyt pon-
na jalkansakaan maahan, olivat jo kaikki
matkustajat hypänneet ulos. Neliä ri-
vakkaa nuorukaista kääntyi heti ravinto-
lan ovia kohti, eräs ihan harmaapukui-
nen herra jäi miettiväisenä katselemaan
wuoria ja pittää kylän katuja, jonka yh-
dellä puolella waan oli siellä täällä ta-
loja. Siinä oli jo talon kynnyksellä
ajajaa vastassa ja tarjosi hänelle wiina-
ryhppyä. „Näpa wileä aamu, ja wuo-
rella on vielä sunnua“, sanoi hän pu-
heen aluksi.

„Niinpä kuulen, alkaa jo tulla syys“,
myönsi toinen tarttuessaan lastin, jonka
sitten tyhjensi heti yhdellä siemauksella.

Siinä kyysi formellaan wittaten olka-
pänsä yli sisällä olevia wieraita: „Yli-
opistolaisiako wai ketä?“

„Jotakin semmoista. Kloisia poikia;
lauoiwat koko matkan“. „Tuolle se ei
warmaankaan ollut mieleen“, sanoi Wal-
foisen ratsun omistaja nauraen ja osoittaen
harmaapukuista, „onhan hänen muotonsa
niin hnykkä kuin hymmenpäiwäinen sade-
sä.“

„Ryhtimies!“ huudettiin sisältä, „täsi’
on lasillinen olutta!“

„Kloisia poikia!“ toisti huudettu ja
meni myhäillen.

Siinä katsoi vielä hetkisen ikäänkuin
tarkastellen harmaatakkista wierasta, las-
keusi arwokkaasti rappuisten kolme por-
vasta ja meni hänen luoksensa.

„Ettekö halua mitään wirtistystä?“
kyysi hän lakkiansa kohottaen.

„En!“

„Te ihmettelette, herra, kuten kaikki
matkustawaiset, pittää kyläämme — eivö-

niin? Niin onhan se semmoinen, kuin ei
sillä loppua olisikaan.“

„Ja sen nimi?“ kyysi harmaatakkinen.
„Lerrbach, herrani; tämä on se paikka,
jossa kaikkien ihmisten hoetaan olewan
kupukauloja. Mutta jos tahdotte saada wa-
kuutuksen asiasta, niin katsokaa waan —“

Wieraan suu wetautui nauruun.

„Minua — tahdotte sanoa isäntä!“

„Minä olen ihan syntyisin Lerrbachin-
lainen“, wastasi isäntä, ikäänkuin olisi toi-
nen lausunut jotakin erittäin miellyttä-
wää. „Mutta minä olen myös kokenut
maailmaa muuallakin; minä olin nuore-
na Brandenburg’issa — Clausthaliinko on
matka?“

„Niin on, ja tahtoisin mieluisemmin
lähteä täältä jalkaisin.“

„Se käy kyllä helposti. Astukaa waan
suoraan maantietä — pääsette pikemmin
perille kuin wainuilla. Tosin on sinne
oikoteitäkin, mutta niitä ette löydä, ja ne
owat liioin wesiisiäkin; siis suoraan waan
maantietä myöten. Ja talon tyköä mäen
päältä huomaatte katsella näköalaa. Jos
on kirkas ilma, woitte nähdä Broden’in-
kin.“

„Kiitoksia!“ sanoi harmaatakkinen hat-
tuaan nostaan.

„Ei mitään kiittämistä — ja poikkeat-
tehan palateshanne Walfoiseen ratsuun?“

„Minä koetan pitää muistisani; on-
han sillä oiwallinen kyltti. Jääkää hy-
wästi!“

„Kummallinen mies“, mumisi toimekas
isäntä itseksään, katsellen hänen jälkeensä.

„Kummallinen matkustaja, Andres“, sa-
noi hän toistamiseen postimiehelle, joka
juuri tuli ulos. Nyt olette päässeet hä-
nestä. Andres läjähytteli ilmaa ruostal-
laan. „Se on ilahuttawa noita tuolla

siällä olevia vielä enemmän kuin minua. Mutta jo on aika lähteä; täytyy saada takaisin kymmenen minuuttia, jotta tässä liiaksi kuluvat, ja ei ole helppoa noista loppumattomista vastamaisista. Hyvästi iltaan asti!”

Ripeät, iloiset matkustajat menivät paikoilleensa wauuihin. Andres puhalsi torwestansa korwia särkewän, epäpointuisen tärähdyksen lähdon merkiksi ja waiwaloisesti läksivät raskaat wanut taasen liikkeelle.

Jalkamies oli jo ennättänyt pitkän matkan heidän edellensä wuorten välitse kiertelewää tietä. Jokaiseen polwekkeeseen näkyi pitkä kylä uudelleen; oikealla puolen tiestä kohosi jyrkkä kallioseinä lehtimetjään. Mitä korkeammalle astuja nousi, sitä vähemmäksi käwi jalkantammien raitis ja mieleinen wiheriäisyys; pian oli jo kummallakin puolen kuusimetjää, josta seutu sai jylhän wakawan näön. Matkustaja käweli jo sumussa, joka aletessaan muodostui puiden välissä kummalliskin kuwiksi. Raitti oli hiljaa; ei yhtään lintukaan lentänyt, ei yhtään metäeläintä juosut tien ylitse; hänestä tuntui niin kummallijelta. Hän seisahtui ja nojautui saamaansa. Tunnan ruskeat kähäräiset hiuksensa riippuivat kosteina kulmilla; hän lykkäsi ne takaisin, pyyhkäsi nenälinallaan partaansa ja ruskeita silmiään ja huokasi sitten ikäänkuin huojukselle.

„Wapaudessa siis!” sanoi hän heleällä äänellä ja säihkywin silmin, tuntuupa kuin kaikki paino olisi jäänyt tuonne alas laaksoon, kuin olisi pääsyt kaikista huolistani. Uuteen maailmaan astun nyt reippaana, iloisena, surutonna kuin kulkewainen ylioppilas, joka ei woi wähintäkään aawistaa, minkä wieraanwaraisen katon alle hän yöksi sijaansa.”

Kirkas walo tunkeui sumupeaton läpi. „Hywää huomonta päivän ruhtinatat! Terwehdittö minua täällä wuorilla?” sanoi hän nauraen ja hattuaan heiluttaen. „Ah sepä ilahuttaa. Ja nyt etsikäämme ukko Brocken'ia, ellei hän oikullisuudessaan vielä pöyhy sumuwaippansa kääreh-

tyneenä. Tuolla ylhäällä, tuo aukea kohta warmaanfin on paras katseleupaikka, sitä luultawasti Walloisen ratsun isäntä tarkoitti.”

Hän nousi kuffulalle, astui talon ohi ja katsele tarkastellen ympärilleen. Waan ei mitään nähnyt alhaalta päin paitsi aaltoilewaa, laskeutuwaä sumua.

„No niin!” lausui hän taas itseksään puolittäneen, „pois kaikki ikäwä ja syntähyys! Minä tahdon uskoa saawani täällä wuoristossa nauttia ainoastaan kirkkaita päiwä, rauhan hetkiä.”

„Onnea teille!” kuului ihan hänen vierestänsä, ja kääntyesjensä huomasi hän solakan naisen.

Tämä odottamaton terwehdys oli hänestä kuin lupaus hänen äsken lausumansa toiwotuksen toteenkäymisestä.

„Onneako?” sanoi hän muistamatta tawallisuuden mukaan wastata terwehdykseen. „Sanoppa minulle lapseni, woinko enää koskaan löytää onnea?”

Raitti suurta tummanjiniästä silmää katsele häntä niin kummastuneesti, että hän melkein hämillään loi katseenja hetkeksi maahan; sitten liijäsi hän huomaten tyhmyksensä kuuluneen ehkä wäähän kummallijelta ikäänkuin selitykseksi:

„Minä olen outo enkä tunne seutua; koettaisin täältä löytää Brocken'ia.”

„Se on sumussa”, wastasi tyttö, ojentulla kädellä osoittaen, misjä päin Harz-wuoren korkein huippu oli.

Wieras tarkasteli pikaisesti tyttöä; hänesjä oli jotakin omituista ja miellyttävää. Kolmitulmaisen, mustan, niskaan solmitun huiwin alta nähyi nokimusta kiiltäwä hiuskähärä; ihon walteuden tekiwät mustat kulmakarwat ja ripset wielä walloisemmaksi. Siwä nenä ja piirteet suun ympärillä osoittiwat hpeyttä ja itsepäisyyttä. Wartalo oli hoikka ja solakka.

„Enhän woi ekhä Clausthaliin menesjäni?” kysyi harmaatakkinen wielä.

„Ette, jos waan maantietä menette; sitä paitsi on tiennäyttäjä ja tuleehan

tuosfa" — hän wiittasi taakfensa — „positi; seurakkaa waan sitä!"

Samasfa tulivat postimaunut tien polwefkeesfa näkhywiin. Rakfi päättä näkhy ikkunasta; ne wetäyhywät äkkiä takaisin, ja nyt ilmesthywät kaikkien neljän iloiset kaswot; nauraen katselivat he taannoista matkakumppaniaan. Jopa huomasiwat he tytönkin ja heittiwät, wielä enemmän kallistuen ulos ikkunasta, hänelle leikkilisiä suun suihkauksia.

„Wallattomuutta" — — —! alkoi harmaa takkimen, waan waikeni äkkiä nähdesfänsä tumman punan nousewan tytön kaswoihin ja miten hän halweksiwaisesti kääntyi toisfaalle, weti huiwinsa paremmin kaswoille ja aikoi jatkaa matkaansa.

„Suutuitteko nuoriin ylioppilaisiin?"

„En".

„Te olette luultawasti takaisin kaupunkiin menosfa; sallitteko minun tulla kansanne?"

„Minä olen tottunut käymään yksin". Ja samasfa oli hän jo kääntynyt ja kadonnut wasemmalle päin metsään. Wieras katsoa tuijotti hänen jälkeensä näkemättä muuta kuin kuusen oksat; hän puserfisi huuliaan yhteen, naurahti ja sanoi mennesfänsä:

„Ensimmäinen sukela sattuma! Siewä tyttö muuten; haluaihinpa kuitenkin tietää, onko hän täkäläisiä kaunottaria — sehän olisi hywä merkki näistä ihmististä. Itsepäisyhyys kuuluu Harjilaitisten luonteesen, sehän on tunnettu asia. Zäyhtä sannotaan heidän olewan kuin heidän waskiset wuorensa — niin olihan tässä siitä juuri hywä esimerkki. Hywin tämä yleppeys hänelle sopikin ja pitkäpäinen hän näytti olewan, haha —" keskeytti hän ajatufensa, „Heine ja Goethe pyöriwät pääsfäni nähdesfäni Broden'ia — aiwan luonnollista! Tuosfahan näkhywät jo ensimmäiset talotkin; saas nähä, mikä noista „hurskaista majoista" on suowa minulle suojaa".

Mutta siinä hän olikin erehtynyt; sillä waikka pieni wuorikaupunki tawallisen korkeine waskikattoisine kirkkoineen näytti hä-

nestä olewan ihan kuin hänen edesfänsä korkealla wuoritasangolle, täytyi hänen wielä käydä jotentim pitkä matka, ennentkuin saapui ensimmäisille taloille. Ne oliwat kolkon näköisiä, muutamilla oli paanniset katot, etu- ja siwuseinät, toiset suomuksen tapaisella sinimustalla liuskahaarniskalla peitetty; kaikki oliwat matalia ja rakennetut sinne tänne wuoren rinteitä kulkevien katujen warrelle. Wasta lähempänä kirkkoa, suuren, tilawan torin ympärillä oliwat kadut säännöllisempiä. Kellojen soitto kuului tornista, wanhan tawwan mukaan ilmoitti se uuden joukon wuorimiehiä lähtewän alas kaimokfiin.

Sitaaasti astuskeli tulija jyrkkää katua pitkin mihiin waan sattuma ohjasi hänen kulkuausfa.

„Terwe, onnea teille!" kuului kahden mustiin puetun wuorimiehen terwehdys, jotka juuri oliwat kotimatalla raskaasta työstään.

„Onnea teille!" terwehti häntkin puolestansa katsellen kalpeita miehiä, joitten kosteat, likaiset waatteet selwästi kertoiwat heidän maanalaisestä työstänsä.

Jok'ainoaa pientä, mustaa taloa tarkasteli hän itäänkuin esien pienten, kirkkaitten ikkunain takaa tuttuja kasvoja. Niin saapui hän aina kaupungin toiseen päähän, misä talot taaskin oliwat siellä täällä yksittäin, pienoiset puutarhat takanansa. Tultuaan viimeisen luo, seisahtui hän ja nojautui wäärää pähkänäpuuta wasten. Kaikki oli hiljaisfa, ainoastaan kaukaa kuulwa pienen lastikellon latkaamaton heliseminen ilmoitti kaimokfessa kaikki olewan hywäsä kunnosfa.

Pienen talon pihalla oli tukewa nahkainen nojatuoli, sen astinlaudalla istui walkoinen kissa nauttien lämpöä päiwänpaisteessa. Maferokfen kolmesta ja yläkerran neljästä ikkunasta näkhywät huolellisesti hoidetut kukat oliwat sinimustan liuskapeiton rinnalla hywin miellyttämiä ja teliwät talon erittäin wiehättäwässi.

„Tuosfahan warmaankin on rauhan maha", kuiskasi wieras itsekseen. „Tuom-

moifestahan talosta on Heine laulanut Harz-eidyllinsä".

Epävakaisia askelia alkoi kuulua pors-tuasta; ovi aukei ja hynnykselle ilmes-tyi wanhuuttaan hyyryinen waimo. Het-keksi lewähdettyään owen pieltä wasten pääsi hän nojatuolin luo ja istuutui sii-hen. Kisja kääntelise hetkisen makailien hänen jaloisjansa ja hän silitteli hyywäil-len sen hyyryistä selkää. Sitten otti hän hitaasti wierestänsä korista paksulanlaisen sulkaneuloksen, pani silmälasit nenällensä ja antoi puikon toisensa perästä lipua wikkelain ryyppyisten jormiensa läpi.

Pitkään aikaan ei hän huomannut wiera-
rasta, mutta kun kisja leikkien tarttui
lantakerään ja hänen täytyi katsoa
ylös, näki hän kummastukseksensa har-
maan haamun. Kiireesti lyhkäili hän suu-
ria silmälasiansa edestakaisin, ikäänkuin
taitaisi hän sillä tavalla tulla paremmin
selwille oudosta katselijasta. Tämä päästi
hänet uteliaisuuden pulasta, astui hänen
luoksensa ja toiwotti ystävällisesti hyywää
huommentta.

"Min, hyywähän onkin huommen", was-
taisi wanhus hymyillen, joka teki hänen
ryppyiset kaswonsa paljoa nuoremman nä-
köiseksi, "oikein ihana Herran aamu, jol-
loin saa istua auringon paistessta; se
tekee hyywää wanhalle selälleni. Kun on
seitsemänkahdeksatta vuotta ollut maail-
massa, herra, ja vielä pshyhy terweenä
ja raitiina, waikka jalat tosin eiwät tah-
toisikaan oikein hyywin kanta, niin aiwan
miehellään kiittää Suojaa kaikesta, mitä
wielä saa nauttia. Te ette sitä wielä
tunne; te olette lapsi minun suhteen".

"Tässä on niin kaunista", wikkoi
wieras, "niin rauhallista ja yhsinäistä",
ja niin lausuen otti hän ylös pudonneen
lantakerän. Wanhus ei käsittänyt tätä
koheltaisuutta, otti waan kerän hänen kä-
destänsä ja laski sen kiittämättä koriinsa.

"Rauhallista, niin jos waan on rau-
haa omassa rinnassa — ja sitä minulla
on, herrani".

"Minä haluaisin, mummo — sillä mum-
mohan te warmaan olette ja saanhan sen-

tähden nimittää teitä niin — jädä luok-
senne; sittehän saisin olla teille seura-
kumppanina tämmöisinä yhsinäisinä aa-
muhetkinä".

Wanhus katseli häneen teräwästi, laski
neuloksensa syliinsä ja wastasi: "Miss'ei,
jaatte hlähuoneen, joka jo on wuosia ol-
lut tyhjänä — jos niin haluttaa".

Wieras katseli häntä iloisesti —. "Te
otatte siis minut hyyryläisellenne, mum-
mo. No niin, onko asia siis päätetty?"

"Kun minä sen sanon, on se päätetty.
Pojallani olisi kyllä myöskin asiaa sa-
nominista, waan hän ei siitä wälitä; hän
tyytyy siihen mitä minä teen. Ja ty-
tölle on kyllä jokainen säästö tarpeen,
sillä ajat owat huonot. Zäättekö heti?"

"Näinkö ilman kapineita, mummo?"
naurahti wieras. "Miten wilpittömiä ja
hyywää ajattelewia täällä wielä ollaankin!
Zäytyyhän minun ensin itseni lähdy nou-
tamassa matkikaluni postista."

"Tehtää niin", wastasi enkko jatkaen
neulomistaan, "ja katsokaas, tuosapahan
on poikanikin Gottlieb!"

Zotenkin hyyryselkäinen mies lähestyi,
otti lyhyen piipun suustansa, lakin har-
maasta päästään ja terwehti.

"Etpä arwaa, Gottlieb, mikä wieras
minulla tässä on — hyyryläinen pläker-
taan sinun kamariisi wiereen. Me olem-
me päättäneet asian; meidän kotimme
miellyttää häntä".

Tulijaa ei asia edes kummastuttanut.

"Mitä te teette, äiti, on aina oikein.
Mutta, herra, täällä meillä on folkkoa ja
kylmää ja tasamaalta tulewien mielestä
wielä liian yhsinäistäkin".

"Mä puhu pahaa Harzista, Gottlieb!
Olethan toki oikea Harzilainen ja rakas-
tat kotijentuasi".

"Kuinka muuten!" wastasi wanhus,
"se waan harmittaa että näin täytyy
pitää lepöpäiwä. Sillä waikka mieli te-
kistkin työhön, on käsi warwisjut jo kauan,
jalkaan ei enää ole luottamista ja silmät,
niin ei ole keiwollista mitään, mitä oiwa
wuorimies tarvitsee.

"Zstufaa tuohon", lausui mummo,

tuttawan tavoin nykäisten mutta hyyryläistänsä hihasta, „minä menen sijalle“.

„Mitteko tekin aikanne vuorimies“, kyhyi harmaatakkinen, istuutuen, vanhan mummon kästjä totellen, hänen sijallensa.

„Monta vuotta — oliwathan isämme ja esi-isämmein vuorimiehiä, ja mekään emme tunteneet parempaa emmekä tahtoneetkaan saada elämäämme toisenlaisiksi. Vuorimieheksi me olemme syntyneet, ja Sumala on meidät asettanut tänne vuoristoon kaimamaan ylös maan syvyydestä, mitä hän on sinne kätkenyt. Ja niin on Hän tehnyt sentähden että ihmisen täytyisi olla ahkera, kun ei saa kaikkia tarpeitansa maan päältä; — kaikki on viisaasti järjestetty.

„Ja teidän poikanne tulevat vuorimieheiksi, kuten esi-isänsäkin — eivö niin ystävänä?“

„Suokaus kohosi vanhan miehen rinnasta ja hän pudisti surumielin päätänsä.

„Eipä niinkään, herrani! Ajat ovat muuttuneet. Vuori-wiljelys käy taaksepäin. Ja minkä tähden? No sen kerron teille toisen kerran, kun ensin olen wienyt teidät kaimoksin ja te olette saaneet kästytystä vuorimiehen töistä ja toimista. Meillä on täällä jo ikiwanhoista ajoista säilynyt kauniita omituisuuksia ja me pidämme niitä kunniasa sentähden että esi-isämme ovat ne meille perinnöksi jättäneet. Kun minä kerran ummistan silmäni ei minulta jää yhtään poikaa heiluttelemaan minun työajettani“. Hän kolisteli poroja piipustansa ja lisäsi sitten: „mutta se ei enää minua sureta että hän läksi pois elosta ennen minua, sillä maailma muuttuu muuttumistaan“.

„Teidän Harzilaisten“, wirrkoi wieras, „sanotaan olewan kummallista wäkeä, hurskaita, wilpittömiä, kowaluonteisia ja kuitenkin aina iloisia“.

„Niin, niin“, hymyysi wanhus, „mitään pahaa eivätkä he meistä tiedä tuolla tasamaalla. Näettehän, joka päivä uhkaa meitä waarat; ei kenties lähde maan alle jättämättä sieluansa Herran huomaan — sillä kenties on määrätty, ett’ei hän

enää saakaan nähdä päivän waloa. Mutta kun päästään jälleen ylös, silloin heitetään kaikki huolet fikseen ja ollaan iloisia, ja onhan sekin tavallansa kiitollisuuden osoitus Hänelle, joka on elämän ja hengen säilyttänyt. Tasamaalaiset ovat myöskin aina kohdelleet meitä hyvästi, warsinkin hallitus. No, waan sentin on tähtynyt muuttua, kuten usein maailmassa tapahtuu. Meillä on täällä wanhoista ajoista saakka tuttu tasamaalaisia ja Harzilaisia wertailewa sananparsi: „tasamailla kunniaa, vuoristossa hopeaa“, mutta pian on se kadottawa merkityksensä“.

„Isä“, kuului äkkiä wieno ääni puhujan takaa, „Buntenboch’in eno pyytää —“ mutta tässä waikeni se, sillä wanhus oli astunut syrjään, että wieras tuli näkyviin, ja nyt seisoiwat he siinä kummas-tuneena wastatusten, wieras ja mustahiuksinen tyttö, joka tuolla ylhäällä kulkulalla oli hänelle niin lyhyesti wastaanut.

„Minun tyttäreni, herra, oikein hywä lapsi!“

Wieras nosi milt’ei kumioittawasti hattuaan, siuisilmä neito kumarasi kittäen; ei kumpikaan wirrkanut taannoisesta kohtauksesta sanaakaan.

„Kuinka siellä jaksetaan?“ kyhyi vuorimies.

„Suonosti, isä; eno tahtoo tawata teitä, — — —“.

„Hänestä tulee pian loppu“, sanoi isä puolittain kyhyen, puolittain warmana asiasta.

„Niin, niin, en jätä käymistä kauaksi, ken tietää, kuinka paljon aikaa minulla wielä on jälellä“.

„Minä menen mummon luo, isä“, sanoi tyttö ja poistui.

Wanhuksen piippu sawusi kowemmin ja hän waipei ajatuksiinsa. Wieras ei häntä häirinnyt; hänen huomionsa oli silminnähettävästi kääntynyt toisaalle ja hän kallisti päätänsä ikäänkuin kuunnelakseen mitä huoneessa tapahtui. Hetken kuluttua nousi hän, „mennäkseen muka

taloa tarkastamaan", ja kävi huoneen toiselle puolelle, iloisesti itsensä hymyillen.

Talon takana oli pieni puutarha korkealla wuorta vasten. Rapaat kiviportaat weivät sinne ahtaasta pihasta ja niiden päähän noustua, oltiin yhtä korkealla kuin pienen wuorimiehen talon yläkerrostin.

Syyskaswia oli täällä ylhäällä kaswamasja; ainoastaan pienoinen penkki oli jätetty kufille. Rimpunen georgineja kohotti siinä ylpeästi puoleksi lakastuneita kuffiaan ja siewät resebakukat werhosivat maan.

Wiimemainittuja poimimaan oli kunnis neito kumartunut. Hän ei kuulut tulijan askeleita ja tällä oli siis hyvä tilaisuus häiritsemättä katsella impeä hänen wiehättämässä asemassaan. Tyttö oli ottanut mustan rumentawan huiwin päästänsä, ja siten näkyvät nyt hänen runsaat, mustat palmikkonsa, jotka kuin seppeleet ympäröiwät hänen päätänsä. Hänen pukunsa oli yksinkertaisesta, tummasta willakankaasta; sininen esiliina suojeli sitä kotiaskeleista. Jalat olivat piiloitetut wahwoihin kenkiin, mutta jo tuolla ylhäällä oli wieras huomannut että nämät jalat olivat erinomaisen pienet neidon korkean ja solakan wartalon suhteen.

"Mummolleko kuffaswihkoa teette?" kysyi uusi hyyryläinen.

Belästymättä katsahti tyttö kysyjään, tarkasteli häntä tywenesti kylmillä sinifilmillään ja wastasi:

"En".

"Ja saanko kysyä, ketä warten te sitte luowutte viimeisistä lemmikeistänne?"

Pienoinen ryppy muodostui tytön kunnisti kaarewain kulmarwojen välille, waan hän wastasi kuitenkin:

"Sitä wieraista warten, jota mummo odottaa".

Serra hymyili sanoissaan:

"Kukat wiedään siis terwetuljaisiksi ylähuoneeseen".

Kummastuen katsahti tyttö ylös.

"Miin".

"Sitten — sitten", hän wenytti sanojansa kummallisesti, "sitten owat ne minulle aiotut".

"Teillekö?"

Yhastuksessaan katseli wieras hetken tytön kummastunutta muotoa, ennenkuin hän jatkoi: "Wielä tänä päivänä antaa mummo minulle pieneen huoneen — mutta mistä minä tuon tumman katseen olen ansainnut? Olenko teille wastenmielinen?"

Ylpeyttä osoittawa piirre wetäysi suun ympäri ja katkera ylentatse kuului hänen äänestään, kun hän wastasi:

"Minulle on kaikki wastenmielistä, mikä ulkoa maailmasta tunkee tänne wuoriston ja rauhallisen elämämme yksinäisyyteen".

Tämähän oli kummallinen puhe wuorimiehen lapsen suussa, suuri wastakohta sille koruttomuudelle, joka häntä ympäröi, ja niiden hurskaalle yksinkertaisuudelle, joita hän omaisikseen nimitti.

"Ne owat ankaroita sanoja — kentiesi wääriäkin".

Tyttö pudisti puoleksi kieltäwäisesti päätänsä ja näkyi tahtowan mennä, mutta kuten muutama tunti sitten seisoi wieras nytkin hänen tiellänsä.

"Me tulemme saman talon asukkaiksi ja sentähden on luonnollista, että te ja teidän omaisenne tiedätte, kenen olette otaneet wieraanwaraisen katonne alle — minä olen waan halpa profesori kotoisin B—stä ja nimeni on Ghrenfried Winter".

Witen wälinpitämättömällä katseella tyttö häntä kuunteli! Hän näkyi ainoastaan odottawan heikää, jolloin wieras laski hänet menemään.

Tämän olennessa oli jotakin uhkamiehistä, millä hän koki wastustaa tämän wuoriston tytöksen ylpeätä wälinpitämättömyyttä.

"Teidän tulisi nyt ilmoittaa minulle nimenne. Miksi teitä kutsutaan?"

"Pitaisella nykäykseilla heitti tyttö tumman pään taaksepäin: "Gratianaksi". Samassa pujahti hän hänen ohitsensa,

riensti kiwiportaita alas ja katosi huoneeseen.

Professori hieroi ofsaansa, ikäänkuin siten saadakseen ajatuksensa selvenemään. „Gratiana“, toisti hän jäädessä vielä hetkisen ajatuksissaan seisomaan ja katselemaan hyvähujuista reseptiä. Wiimein astui hänkin hitaasti alas.

Enemmän kuin wiikon päivät oli pienen wuorikaupungin äärimmäinen talo jo majoittanut profesoria siistissä huoneissaan. Hän nähti wiihtywän niin hywin tässä hiljaisessa maan kulmassa, ett'ei hänen olisi luullut milloinkaan tunteneen toisenlaista elämää. Tulonsa perästä ei hän enää ollut kämmellyt kaupungin katuja; sen sijaan astuskeli hän pitkät matkat ulos luonnon wapanteen ja wietti muun aikansa lukemisella sekä illat useimmiten vanhan mummon nojatuolin wieresessä. Dylampun heikossa walossa kuunteli hän hänen puhettansa usein niin hartaasti, kuin kertoisi tämä hänelle jotakin ihmeellisen uutta ja opettawaista. Wuorimies puhalsi hywillä mielin piipustansa sawutiekuruoita, ottaen silloin tällöin osaa keskusteluun, milloin lausumalla jonkun ikivanhan runowärsyn tahti opettawaisen sananparren, milloin juttelemalla pahasta säästä ja wuorimiesten seikkailuksista. Harwoin teki ihana kylväsydäminen neito seurain täysilukuisiksi — ja silloin oli hänellä aina ahkerissa käsissään neulomus, jota niissä sukkelasti jatkuihin; hän teki lukemattomia kirjawia lapsentallukoita, kuten muut Harzilaiset waimot ja naiset pientä sulkia ja nuttuja. Tämä neuloma-teollisuus, josta ei juinkaan ollut suuria tulosa, on niin yleinen koko Mäharjissa, ett'ei stellä milloinkaan näe waimoa neulomuksesta, jonka puikkoja he as-tuessaan, wieläpä raskaita taakkoja wuorten rinteitä ylös ja alas kantaesaaankin, ahkerasti liikuttelewat.

Winoastaan kerran oli professori ky-

sellyt tyttöä, jota hän kuuli muitten kutsuwan „Zandhen'itsi“, ja saanut wastaukseksi, että hän iltaisin tawallisesti käwi tervehtimässä wanhaa sairasta opettajaansa ja tämän sisarta. Kotona ollessaan istui tyttö ääneti ja wäliäpitämättä puiesella siwupenkillä kumartuneena tyhönä ylitse. Kellon yhdeksän lyödessä, jolloin mummo meni lewolle, nousi hän ääneti, sytytti talon uudelle afukkaalle talitshyttälän messinkijalassa, joka oli talon komeimpana koristeena, ja ojensi sen hänelle hiljaa lausuen „hywää yötä“.

Päiwällä pujahti neito aina kuin arka metsän eläin hänen ohitensa, tahti pakeni hän jo kaukaa nähdesjäänsä professorin tulewan; professori taas ei koettanutkaan häntä lähestyä heidän puheensa jälkeen puutarhasa, hän ei tahtonut myöskään tunnustaa itsellensä, että hän oli tuntenut suuttumusta tuona ensimmäisenä iltana turhaan huoneestansa etiesjäänsä reseptikimppua. Itsekseen puhellesjansa — ja sitä hän teki rauhallisessa huoneesjansa usein — nimitti hän wuorimiehen lasta ujoiksi, kummallisiksi olennoiksi, mutta se ei kuitenkaan estännyt häntä tyttöä katselemasta, milloin waan taifi.

Pienen palveluksen, mitä professori tarwitfi, suoritti ukko Gottlieb, joka usein ihmetteli tämän oppineen herran tyytyväisyyttä — sillä erittäin oppineeksi luuli ukko häntä liiutenkin nähtyään tawattoman suuret kirjajalaatitot, jotka tuotiin professori Winter'ille.

„Kuinka ne jälleen saatte kokoon“, kysyi hän miel'ei lewottomasti, „jos äkkiä lähette pois?“

„Lähtöä minä en ajattele“, nauvoi Ehrenfried, „wiihdynhän minä hywin täällä“.

„Mutta talwi tulee, silloin wangitsee meidät lumi kuukausiksi — kuinka se teitä miellyttää?“

„Enhän toki huoli kaimani *) tuloa pe-

*) Sanaleikki. Talwi on näet sakaksi Winter.

lätä, isä Gottlieb — olkaa waan huolehti”.

Ja hän järjesti oikein hyvillä mielin kirja-aarrettansa laulua hyräillen, wihellessen ja puhellen itseeseen, unhottaen kokonaan sateen, sumun ja tuulentin, jota winkui pienen talon nurkista.

Nyt seisoj hän viimeisen laatikon edessä, jolta wanha wuorimies oli särkenyt kannen, ja kumartui sen huolellisesti pakattua sisällystä purkamaan. Ensimmäinen kalu, mikä hänen käsiinsä sattui, oli moneen werhoon kääritty litteä esine, joka ensi silmänräpähyksessä näytti hänestä itsestään ihan tuntemattomalta kaikkien noiden suurten ja pienten nahkakansisten kirjojen ja muitten teosten joukossa. Nopeasti repi hän kääreen rikki ja piti nyt tädesjään kultakehyksistä kuua, joka sai hänen waalenemaan. Waaleawerisen, mustafilmaisen naisen kuua terwehti häntä suloisella hymyllä. Ehrenfried Winter'in otja wetäytyi synttiin ryppyihin, mitä enemmän hän katseli näitä luonnollista kokoa puolta pienemmiksi kuwatuita kauniita kasvoja.

„Tätä en olisi tahtonut“, mumuji hän, „nyt kiduttaa hän minua täälläkin onnellisessa yksinäisyhydessäni — täällä, missä arwelin hänet unhottawani“.

Hän laski kuwan mil'tei kiivaasti pöydälle ja astui pienen ikkunan luo. Ulkona satoi ja tuuli; etäinen metsä oli paksun wiiwan näköinen, joka oli webetty pitkin sumuharmaata taimaan rantaa.

„Unhottaa“ — toisti hän, „se ei ole oikea sana, minkä tähden hänet unhottaisin? — minä tahdon häntä muistaa oppiafseni häntä halwefimaan. Ja sentähden —“ hän kääntyi suffekelasti — „sentähden pitää hänen hymyilewint, kawaline kaswoineen saaman sijansa rauhallisesa huoneessani, että minä aamuin illoin taidan osoittaa hänelle ylönsatsettani. Ja jos waan toteen käywiä aawistuksia on, jota wanha wiisäs mummoni tuolla alhaalla wakuuttaa yhtä warmaksi kuin että hän toiwoo autuaaksi tulla, niin —“.

Hän astui etuhuoneen kipsilattialle, no-

jautui rappujen käspuita vastaan ja huufi alas: „Isä Gottlieb, tahdotteko vielä kerwan lainata minulle wasaranne?“

Nais-äänien wastattua että huuto oli kuultu, meni hän takaisin matalaan huoneensa ja astui siellä pari kertaa edes-takaisin, ikään kuin tahtoisi hän sillä tawalla woittaa kiihtymyksensä. Pöydällä olewa kuua herätti taasen hänen huomiotansa ja hän seisattui sitä vielä kerwan tuttistelewaisesti katsomaan. Sitä tehden lykkäsi hän oikealla käsiwarrellaan alas juuri pöydän syrjällä olewan kirja-joukon; ei edes siitä syntywä kolina häntä häirinnyt ja kolkutusta owelle täytyi uudesta kolme kertaa, ennenkuin hän huomasi huutaa: „Räykää sisälle“. Siljaa aukeni owi ja Zandhen astui kynnyselle.

„Mummo lähettää minut, sillä isä tutsuttiin ästen kuolemallaan olewan serkkuksensa luokse“, lausui hän soinnukkaalla äänellään ja astui lähemmäksi antaaksensa hänelle anotun wasaran.

„Hywä“, lausui professori siwumennen ja häntä katsomatta, otti kuwan, astui pienelle ohutjaltaiselle sohwalle, joka oli ositettu huutofaupasta hyyryläistä warten, ja etsi paikkaa seinässä, mihin löisi nauhan.

Zandhen oli rientänyt lattialla olewien kirjojen tykö, nostaaksensa niitä pöydälle; waan jättäen työnsä kesken katjeli hän äkkiä yhtä ja luki siitä muutamia riviä wallan unhottaen professorin läsnäolon.

Puhaillesjansa kuwan kanssa ei Ehrenfried Winter huomannut neitoa; hän oli nyt ripustanut kuwan sopimaan paikkaan ja seisoj vielä sen edessä sitä katsellen.

„Miten wieshättäwä hänen suunsa on!“ lausui hän itseksensä; „juuri yhtä so-reasti tiefi se puhuaksin — niin ihana on hän ja niin kawala. Häntä täytyi rakastaa; hän kyllä tiefi sen, tuo käärmelä. Ja hänen olisi kuitenkin onnistunut turmella miehen arwoni, niinkuin hän on turmellut sieluni rauhan, ell'en olisi paennut hänen läheisyhydestänsä — ainoastaan poisja-olo suojeli minua. „Ei“,

huudahti hän kovemmin, „minähän panneltellen itseäni; ketä täytyy halveksia, sitä ei enää voi lempiä“.

Hän kääntyi miehättävästä naisen kumasta ja huomasi säikähtyen lattialla polvillaan olewan naisen, jonka tumma pää oli painunut erään awatun kirjan yli.

Synkkä wihan pilwi kohosi professorin otsalle — oliko tyttö häntä kuunnellut.

„Mitä te siinä teette?“ kysyi hän melkein äreästi.

Belästyttyneenä katsoi hän hänen ankariin kasvoihinsa, tunma puna peitti hänen oman. Hän ojensi mieltä ei rufolemaisesti kätensä ja osoitti toisella kirjan: „Minä luin —“ vastasi hän fopertaen.

Dytön katseessa ja liikunnossa oli jotakin, mikä liikutti profesoria ja saattoi hänet katumaan kowuuttansa.

Hän lähestyi ja tarjosi tyttölle kätensä, häntä ylös auttaakseen, waan tämä nousi erinomaisen riwafasti, huolimatta hänen awustansa ja seisoi hänen wieresfänfä filmät maahan luotuina ikäänkuin odotaen yhä vielä moitteita. Awatun kirjan oli hän pannut pöydälle. Ehrenfried otti sen. „Goethen elämä“, luki hän ja katseli tyttöä kummastuneena. „Miellyttääkö se teitä?“

Dyttö punastui taas. „Minä kuulin siitä koulumestariilta, hän halusi sitä lukea ja minulle juohtui se mieleen nostaesfani kirjoja lattialta. Pyyhän anteeksi“.

„Ei“, lausui professori, „ei niin Gratiana! Tämä oli ensi kerta, jolloin hän tyttöä siksi nimitti. — Jos tahdotte lukea, niin ottakaa, mikä teitä waan miellyttää ja wiefää tämä koulumestari! Hän on teidän ystävämme — eikö niin?“

Dytön filmät säihkyivät. „Niin, hän on minun ystävänä ja hänelle minä otan kirjan — en itselleni“. Hän kumarfi nopeasti professorille ja läksi huoneesta.

„Gratiana —“, lausui Ehrenfried, „mitenkä tapaa tuommoisen nimen ja noin kummallisen olennon täällä wuori-kansassa? Hän on niin omituinen ja samalla myöskin ihana, mutta kuitenkin sitä tun-

tematta — hän puhuu puhdasta kieltä ja sitäkin luonnollisesti — ja Goethelläkin on sijaa hänen itsepintaifesfa pääsfänfä. Luultawasti koulumestarin ansio . . . .“

Hän rupesti wiheltämään iloista ylioppilaslaulua ja naurahti sitten ääneenfä. „Huomaampa todellakin kaikenlaisia sefawia ajatuksia pistäneen päähäni, ajatuksia, mitkä eiwät kuulu siihen. No niin, jos wiefä olisin huoleton ylioppilas ja olisin sattumalta kohdannut tuon kaunotaren tuolla tafankomailla, niin hen taitaisi silloin wastustaa nuorta helposti ilimituleen syttywää sydäntänfä — mutta nyt?“ Hän huofasi sywästi. „Mitä minulle wiefä jäi uskosta ja luottamufesta ihmiskuntaan, runollisuuteen — sen on tuo tuolla minulta ijäksi päiwiksi riistänyt. Ja miten leifillisen lapsellisesti, kuinka hirweän wiefkaasti . . . oi Constanfia!“

Ihanat kaswot hymyiliwät seinältä hänen wihallensa, kuten äfken hänen mieltimifellensä. Niin, hän oli rakastanut tuota hurmaawaa naista innolla, jota ei luulifi hänesfä löytywän ja josta hänen ystävänfä häntä pilkkasiwat. Kaikki oli oikeasfa keikalewan naisen suhteen, joka piti oppinutta herraa ainoastaan leikkikalunansfa, sillä wältn kuin Ehrenfried kuwaili häntä tulewaksi puolifosfensa. Herääminen tapahtui aikaisin tyllä. Ihan äkfiarwaamatta oli Constanfia kirjeesfä ilmoittanut hänelle olewansfa kihloisfa yhtä suurifukuisen miehen kansfa kuin hän itse oli, ja kun professori waaleana ja riutuneen näköisänfä riensfi hänen luofensa, tuli hän nauraen kuin ainakin häntä wastaan. Ehrenfriedin piti muka myöntämän hänen tehneen wiifaasti, lausui lefki, olihan hän siten pelastanut niin itsenfä kuin hänetkin. Wleisjö oli todellakin luulut hänellä olewan halua tulla halwaksi professorin rouwaksi — huhun tähtyi loppua. Professori lienee tähän lausunut jotakin „turhamaisesta luulosta“ ja tämän läfitti nainen tyllä; ihmiset, jatkoi hän lewytmifellisesti, olivat lapsellifella

viattomuudella heitä yhdistäneet — ja syvästi oppineen miehen, joka suuren maailman elämää, ellei juuri halveksinut, kuitenkin nauroi; kuinka he sopisivat yhteen?

Kun professori viimein oli tullut tyvenemmälle mielelle, kiitti hän jääkylmällä äänellä — rouwan hymärrystä. Tämä oli kyllin älykäs käsittääkseen hänen iwanja ja uhkasi häntä leikillisesti formellaan, otti ruusun ja muistotukan kuffakimpusta ja lausui, ne hänelle tarjoten, toivomansa että he pysyisivät ystävinä — juuri niinkuin tähän astikin. Hän (rouva) ei ollut mustasukkainen professorin lemmikin, tieteen suhteen, eikä professorinkaan tarwinnut siltä rumeta rouwan tulewan puolison, tuon „orjaraukan“ tähden. Professori kumarsti, hylkäsi paljon tarfoittawan lahjan ja läksi huoneesta.

„Olenko minä mieläkin sama wanha hupju“, kysyi hän ääneensä ja pudisti päätänsä. „En, minä olen mies ja minä tahdon woittaa heikkouteni“. Sitten otti hän hattunsa ja juoksi alas. So oli hänellä owenriipa kädessä, kun mummon ääni kutsui hänet takaisin.

„Menettekö ulos tuommoisella ilmalla, herra professori?“ huusi wanha mummo; „sehän olisi kuitenkin aiwan kemytmielistä — eikä teillä ole edes sateenwarjoakaan! Tulkaa sisälle kunnes helppoittaa. Sanchen tuo sillä wälin alas sateenwarjonne“.

Hän totteli wanhusta kuin lapsi.

„Mummo“, lausui hän leikillisesti, „te ette woisi pitää paremmin huolta omasta lapsestanne kuin minusta pidätte“.

„Eitö se ole kristityn melwoillisuus?“ kysyi wanhus totisesti. „Minä sitä paitsi säälin teitä: te olette niin paljon yksinänen! No olkoon niinkin, ettei yksinäisyys oppineita waiwaa; minä puolestani en mielelläni ole seuratta, sillä tiedän kyllä mielä kauan saawani olla yksinäni, kun kerran olen hautaan laskettu“.

Samalla oli hän awannut asuinhuoneen owen ja astui wieraan kanssa sisään.

Seti estiwät wiimemainitun filmät nuorta neitoa. Gratiana seisoi ikkunan edessä hoikan, wuorimiespukeisen, wilkkaasti puhuvan miehen wieresä. Professorin sisään astuessa wakeni hän äkkiä.

„Tämä on kummi-poikani, Konrad, joka wäliin tulee meitä katsomaan“, lausui mummo: „Minun oma poikani läksi Buntinbod'iin, hän tahtoi sulkea serkkuni filmät. Sumala suokoon hänelle helpon lopun! Hän sen kyllä anjaitsee“.

Ikäänkuin hämmästys wilahti Sanchen'in kaswoisja; hän meni huoneen toiselle puolelle, kuin olisi hänellä siellä jotakin toimitettawaa, riensi sitten wanhan mummon wiittaufesta ulos ja palasi professorin sateenwarjon kanssa, jonka hän lasi melkein koko seinän laajuista, wanhaa, weistokuwilla koristettua kaappia vastaan. Sitten otti hän mustan huiwin, jota hän ulkona piti pääsänä, solmiisi sen ja pani toisen suuremman laulaansa.

„Minä lähden nyt, mummo“.

„Joko taas“, kysyi tämä wähdän tyytymättömän näköisenä. Wuorimieskin otti lakkinsa.

„Olisi parempi sinun jäädä, Konrad“, esteli tyttö, „kentiesi mummo tarwitsee jotakin, ja —“

„Enhän toki, mentää waan yhdesä!“ wastasi wanhus, „enhän minä kirkaana päiwänä pelkää; ja sano Anton herralle, ettei hän näin pahoina ittoina kuin tänään saa sinua odottaa.“

„Mummo“, wäitti tyttö, „hänen silmänsä owat entistään heikommat“.

Harmaahapstin waimo pudisti miettien päätänjää ja lausui sitten ystävällisemmin: „No, älä sitte wirka mitään!“

„Jääkää terweiksi!“ sanoi nuori mies ujusti ja tunkeui puoliksi awatusta owesta, juurikuin hän ei kylliksi pian pääsisi professorin läheisyydestä.

Tyttö astui ripeästi mielä kerran Ehrenfried'in luo. „Teidän hywyhtenne kautta taidan minä nyt wiedä huwitusta sairalle hänen yksinäisyydessään — minä kiitan teitä siitä sydämestäni“. Hän oli

innoisfaan lausunut sanansa ja niitä seurasi kirkas, leimahtava katse tumman sinisistä silmistä, mutta ennenkuin professori ehti vastata, oli tyttö jo rientänyt pois ja astui nyt jo tuolla ulkona ikkunan ohitse niin kiveesti, että Konrad toin tuskin voi häntä seurata. Mummo katseli paria kunniallisesti hymyillen, sitte istuutui hän narisevaan nojatuoliin, korjasi sarvisankaisia filmälasiensa, otti neulomuksensa ja lausui, juurikuin se olisi ihan luonnollista, että professorilla oli samat ajatukset asiasta: „Kaunis pari tosiaankin!“

„Ehrenfried katsoi häntä tutkistelemaisesti. „He ovat serkkuja, eikö niin?“

„Ovat“, mummo yski, ollen hieman hämillänsä, „minun mielestäni heistä tulee kerran siwä morsiuspari“.

Professori kääntyi äkkiä, varmaankin sentähden että lyhytkehystisen ikkunan läpi tunkeutunut westipisara sattui hänen käteensä ja waiutti niin inhoittavasti, ett'ei hän woinut olla liikahtamatta.

„Morsiuspari! — sitä minä en tietenkään mummo“.

„Suokoon Jumala minun vielä sen nähdä, herrani! Konrad olisi oiwa mies ja Zandhenista tulisi hänelle hyvä waimo; hän on utteraa ja koruton; hywin olen minä hänet kaswattanut. En voi häntä muusta moittia kuin lukemisesta. Ja sentin tähden olisi minulle rakasta, jos Konrad tässä asiassa puhuisi suunsa puhtaaksi. Rakkaus on häntä jo kauan painanut, sen näkewät minun huonot silmäni yhtä hywin kuin Gottliebin terweet, mutta eihän rakastuneista miehistä nähtä olewan miisitään — he ovat ujot. Luultavasti olette tekin sen kokeneet“.

„Entäs hän?“ kysyi professori. „Minä tarkoitan Zandhen'ia“.

„No!“ — mummo katseli filmälasiensa ylitse — „hän ei ole astaa kauan miettiwä, hän on köyhä tyttö ja kun me molemmat, Gottlieb ja minä, emme enää ole elossa, jäisi hän wallan yksinänsä maailmaan. Tyttö pitää hänestä myös, he

leikkittelivät lapsena yhdessä ja owat aina olleet hyviä ystäwiä“.

„Mitä te lukemisella tarkoittitte, mummo?“

„Sitä“, vastasi mummo puoliääneen, „sitä, mikä ei minua miellyttä; se kohottaa hänet jätynsä yli, eikä se milloinkaan ole hywää waiuttanut. Täytyy puhua ja ajatella omansäätyisensä tawoin, jos on niiden parisja eläminen, muutoin synthy epäsuhtia. Eipä miehestä tunnu miellyttävältä, jos hän saa syytä huomata, että hänen waimonsa helposti ymmärtää kaikki, mitä hän suurella waiwalla on oppinut ja saanut päähänsä, ymmärtää kenties kaikki vielä selwemmin ja paremmin kuin hän itse. Minä olen wanha waimo, herra professori — älkää pahastuko, mutta minä saatan teille waan sanoa, mitä itse olen kokenut. Minä en taitanut lukea enkä kirjoittaa; taikio mieheni niitä paremmin, en tiedä, sillä hän ei antanut minun milloinkaan sitä huomata. Minä käyttyähdin aina hänen tahtonsa mukaan, eikä minun sentähden tarwinnutkaan tehdä mistään tilia; en myöskään miettinyt, olko se hywää tahti pahaa, mitä hän tahtoi, sillä wihkiesänsä meitä tuolla kirkossa, lausui pappi: „Mies on waimon pää“. — Minä elin niin onnellisena Gottlieb wainajani kansja“, jatkoi hän surumielisenä, „kunnes se raju-ilma tuli, joka wei kolmeltakymmeneitä ja kolmelta mieheltä hengen. Ah, mitä tuskaa minä silloin kärsin! Jumala siitä kaikkia muita warjellon! Minun poikani, herra, oli kolmewuotias, hän leikki tuolla ulkona kunnjhellä, kun onnettomuus tapahtui. Minä kuulin waan „Dorothea“ kaimosta mainittawan — siellähän mieheni oli työssä — ja juoksin sinne hengästyneenä. Tahdoinhan minä itse nähdä, miten hän onnellisesti pääsee ylös maan päälle — wäki katseli minua kauhistuneena, kun tahdoin heiltä häntä kysyä, ja silloin ymmärsin kohtaloni. Neljäkolmattatuntia makasin polwillani aukon wieressä — wiimeisenä wetiwät he mieheni ylös“. Mummon wapiwaa ääni

waikeni, puikot kaltsivat hetkisen wikkälämmiin, viimein rohkeni professori, jota yksinkertainen wuorimiehen lesken lertomus oli sywästi liikuttanut, kysyä:

„Ja kuitenkin, mummo, annoitte poikanne walita saman waarallisen työn, waikka kaiwos riisti tieltä nuoren puolisonne?“

Hän laski kätensä ristiin. „Häntä on Sumala suojellut! Me olemme tähän yöhön tottuneet ikwanhoista ajoista saakka; hän on aina astunut alas „Dorotheaan“, samaan kaitwokseen, missä hänen isänsä sai surmansa, ja wuorimieheksi on hän elänyt sangen wanhakksi; hän on seitsemänkuudetta vuotta — tawallisesti kuolewat miehet meillä nuorina; maanalainen työ on syynä siihen“.

„Ja poikanne tytär jäi warhain äiditömäksi?“

„Niin Jane“, lausui wanhus, suoraan waastamatta professorin kysymykseen, „niin hänestäpä me oikeastaan puhuimmekin ja koulumestariastahan minä aioin kertoa, Tytöllä oli tarffa hymärrys aina pienestä saakka, herra professori, hän oli oikea hymärtelijä, kuten sanotaan. Meidän täytyi lähettää hänet kouluun — olihan nyt niin laisfa määrätty — ja tyttö oli opettajansa herra Antonin ilo. Kun koulumestari sairastui ja hänen viimein täytyi luopua wirastaan, antoi hän tyttön tulla kotiinsa ja opetti hänelle siellä asioita, joita ei opetettu kansakoulussa; olihan tämä opetus hänen ilonsa, ja Gottlieb ja minä, me emme lausuneet siihen mitään — yhtä ainoastaan minä en olisi sallinut, nimittäin että tyttö oppi puhumaan wieraita kieliä — pitäisihän minun kuitenkin hymärtämän mitä hän lukee ja lausuu, waikk'ei juuri ihan tarkoinkaan“.

Professori katseli ääneti hiljaista sadetta, nyt tuli hän ätkiä selwille Sanchezin kummallisesta käytöksestä: hän oli siis ajatuskykyisä ja tietonsa suhteen paljoa etewämpi omaistansa ja koki kaitin tawoin antaa heidän olla sitä huomaamatta — sillä tawalla oli hänessä syntynyt

ristiriittaisuus, joka ei taitanut jäädä tarkastelewalta silmältä wallan huomaimatta.

„Mitä myöten“, jatkoi mummo, „ei tämä ollut minulle oikein mieleen. Hänen lapsuutensa aikana huomasimme wähemmin, että hän oli oppinut enemmän kuin hänen jäädyllensä oli sopiwa — nyt minä olen siitä usein huolissani. Tyttö katselee wäliin niin kummallisesti — miten, en woi teille selittää, mutta minä tunnen waan, että hän on tyhtymätön kohtaloonsa“.

„Ei“, wastasi Ehrenfried, „ei mummo, siinä te warmaan teette Sanchez'ille wäärin“.

„Se olisiikin pahasti häneltä, sillä Sumala on häntä ihmeellisesti suojellut“, lausui wanhus melkein ankarasti. „No, olkoon kuinka hywänsä, hänen käytyään rippikoulunsa en minä tahtonut enää laskea häntä Zellerfeld'iin Anton herran luokse, mutta hywäsydäminen Gottlieb puhui hänen puolestansa ja sanoi ett'emme saisi riistää sairaalta ihmiseltä hänen iloansa, ja niin minä waikeniin. Nyt ajatelen minä Konradia, ja kun hän waan lausuu mitä hänellä on sydämellänsä, niin on kaikki jälleen hywin ja wanha mummoikin saa wielä sen nähdä.“

„Ja on wielä kauan lapsiaan hoitawa ja pitävä heistä huolta“, lisäsi Ehrenfried Winter, tahtoen lausua hänelle jonkun ystävällisen sanan.

„Sitä minä kärsiwällisesti odotan — onhan hoitaminen ja huolenpito waimojen tehtävä, lausui minun mummoni monta vuotta sitten — ah herra professori, se on jotakin, josta ei loppua saada. Täälläkin on se tarpeellinen. Monet ylioppilaat, iloiset pojat ja rikkaat matkustajat wieraista maista, aina Amerikasta saakka, eiwät pidä ainoastaan korkeajäättyisiä naisia kauniina, he katselewat paljoa useammin meidän siemiä tyttöjämme ja Sanchez on forea“.

„Niin onkin“, wakuutti professori, jolle ahdas huone ätkiä tuli sangen kuumaksi; „mutta luulenpa, mummo, sateen jo lop-

puneen, nyt taidan jo mennä wähän käwemään, ennen kuin pimeä tulee”.

Hän nyykäytti päätänsä jäähyväisiksi ja läksi ulos. Wanhus katseli hänen jälkeensä.

„Minusta näyttää yhä vielä satawan, mutta hän on nuori eikä näh sateesta huolitwan — minä puolestani olen iloinen että saan istua täällä suojaissa”.

Suurin askelin, pää kallellansa ison loitetun sateenvarjon alla, astui professori miettiväisesti eteenpäin pahasja ilmasja, tuskin huomaten minnepäin.

Hän oli kummallinen, tuo wanha waimo wanhan-aikuisine elämän-sääntöineen, ja kuitenkin kuunteli professori häntä todellisella ilolla. Selwyys ja luontewuus hänen ajatus-alasjansa, joka niin selwään kuwaili seudun tapoja, waiuttimat professoriin kummallisen wakuuttawasti ja olihan niissä paitsi puhujan selwää säännöllistä luonnetta, jotakin niin wihättävää ja rauhoittawaa, että selawa muuttuwa elämä tuolla ulkona maailmasja katosi kuulijan mielestä ja sen kansja ihana sydameton rouwakin, joka oli saattanut professorin niin kammoamaan maailmaa ja ihmisiä että hänen oli täytynt paeta yksinäisyyteen. Sen lisäksi miellyttiwät häntä wanhus ja hänen poikansa wuorimies, vielä toisellakin tawalla: he oliwat hänen filmisjäsja luonteenkuwia, joista hän taisi oppia tuntemaan ylä-harzilaisen kanjan mielenlaattua. Ja Zandhen? „Gratiana”, kuten hän häntä itseksien puhuesjaan kutsui, — eikä hän ollut miellyttäwin heistä kaikista? Hän ei waan oikein hywin sopinut lähiseuransa ysfinkertaisiin tapoihin, ja mistä syystä, senkin tiesi tosiaan professori nyt viimeisen keskustelun jälkeen. Mutta hänen mielestjnsä ei kuitenkaan suurempi siwistys yksinään asettanut tyttöä harzilaiskuwan kehysien ulkopuolelle, hän luuli vielä huomaawansa hänen koto luonteesjansa jotakin hänen lähiseurastansa eroawaista. Ja tulisiko hän kuitenkin, tuo tyly, eriskummallinen, ihana nainen wuorimiehen waimoksi niinkuin mummoksi?

tähtyi professorin kysjä itseltään. Pitkö hänen tufalasti puuhaileman talosja ja puutarhasja tahti alati neuloman — ensin kirjawia tallukoita, sitten lapsensukkia ja myöhemmin, kun monta monta wuotta pahoine ilmoineen ja hajoawine kaimwoksineen on kulunut, istuman mummion vielä enemmän horjuwasja nojatuolisja ja neuloman äärettömän pitkiä metsästysukkia — profesori potkasi pientä kiveä että se lensi kauas pois — sehän wasta oli tuskallinen ajatus!

„Niin niin, hän on kaunis”, lausui hän äkkiä ääneen itseksien, „niin kaunis että minä viimein . . . . . Niin, kuten sanottu, jos vielä olisin nuori huliwili . . . . .”

„Kummallista”, arweli hän hetkisen perästä, katsellen ympärillensä, „olenhan minä tahtomattani käynyt Zellerfeld'in päin — kaikkiahan taitaa sattuaakin! Minulla olisi melkein syytä nauraa sinua, Ehrenfried, wanha poika, johan tämä näyttää siltä kuin . . . . .”

Hänen puheensa loppui, sillä hän oli jo saapunut Zellerfeldin matalain talojen wälille, joita ainoastaan pieni Zellbach joki eroitti wiereisistä Clausthalin kaupungista. Waikka nämät kaupungit oliwat toisitaan niin liki, säilyttiwät kuitenkin kumpaisenkin asukkaat eri tapansa ja etunsa, waan Clausthalilaiset oliwat mielestjnsä wuoriston pääkaupunkilaisina paljoa etewämmät Zellerfeldiläisiä.

Ehrenfried käweli hitaasti eteenpäin ja samaten Clausthaliin tulesjansa tarkasteli hän nytkin joka taloa; olisipa melkein luullut hänen etsiwän koulumestarin asuntoa. Ja waikk'ei hän ollut oikein selwillään siitä mitä warten hän sitä etsi, lensi kuitenkin hymy hänen kaswoilleen kun hän näti miten rosmarinit ja neilikat ystjwällisesti kuskistiwat ulos pienimmän talon ikkunoista. Bainaen sateenvarjon sywään päänsä yli ikäänkuin siten pyhäksensä tuntemattomana, astui hän liikkemäksii. Kukat muistuttiwat häntä Gratianan ikkunasta, kentiesi tyttö täällä — niin oikein, hän ei nähtynyt pettäneen.

Tuolla pienen ruusupensaon takana näkyi hän istuwan; Ehrenfried näki selvästi juuret mustat palmifot: tyttö istui selkään päin, että viimeinen päivän valo kävisi paremmin kirjaan, joka hänellä oli kädessä.

„Hän lukee sairaille opettajalle — hänellä onkin wieno sulawa ääni, joka warmaan kuuluu miellyttävältä lufiesä“, jatkoi hän puhettansa mennessä kiireesti ikkunan ohitse. „Mutta hän palaa warmaankin pian kotiin mummon tähden“.

Hän käveli edestakaisin noin sadan askelen päässä pienestä talosta, missä tiesi neidon olewan, silmillään aina pientä ovia tarkastellen. Ja muutaman minuutin kulluttua astuikin Gratiana ulos mökistä toisen naisen seurassa, joka wasta toisessa kadun kulmassa erosi hänestä. Yhä vielä satoi hiljaa ja tyttö oli sateenwarjotta; kaukaa häntä seuraten mietti professori pitkö hänen rientämän ja tarjooman hänelle oma warjonsa suojaksi. Jo oli hän kaitenlaisista hywänsuowista syistä, joita hänen oli onnistunut kekstä, päättänyt niin tehdä, kun hän älliarwaamatta näki miehen rientävän kadun yli suoraan tytön luo. Waikka olikin jo hämärä, taifi hän kuitenkin nähdä hänen olewan hoikan ja nuoren sekä kantawan yhtä sopiwaa kuin somaa yltoppilaspuhua; mustaa poimuista, pienillä rahpilla koristettua willanuttua.

Professori seisahdutti, jääden tarkasti katselemaan puhelemaa paria; ainoastaan sekawia ääniä kuului hänelle saakka. Weri syöksyi hänen sydämeensä ja saattoi sen kowemminkin sykkimään — mummon puhe joutui hänelle mieleen — wanhukfen huolenpito ja walwominen olivat siis kuitenkin menneet turhaan.

Hän ei tahtonut heitä kuunnella, mutta ehdottomasti astui hän muutaman askelen heitä kohti.

„Ei ei“, kuuli hän tytön kiman äänen lausuwan.

„Neiti Jeanne, minä rukoilen teitä“ — mitä muuta nuori mies pikaisesti ja liikutettuna lausui, ei kuulunut.

„Ei“, toisti tyttö, „mummo odottaa; älkää minua ydättäkö — hywää yötä!“

Wieras näkyi ainoastaan hitaasti wäistyvän syrjään, epätietoisena, seuraisiko hän tyttöä wai ei; silloin kuuli hän Ehrenfriedin wakawat askeleet ja katosi pikaisesti syrjäkadulle.

Mina saman wähäisen matkan päässä edellensä näki professori hoikan naisen käwewän; aina yhtä kaukana seurasi hän tyttöä, mutta waikka vielä satoi, ei hän kuitenkaan enää aikonut tarjota hänelle sateenwarjoansa; hän oli nähnyt jotakin wastenmielistä eikä enää woinut tulla hywälle tuulle jälleen.

Wasta sitten kun Zanghen jo oli hetkisen ollut kotonansa, meni professori sihalle.

Wanhan Gottliebin ystävälliseen terwehdykseen wastasi hän tawallista lyhyemmin, lausui waan muutamilla sanoilla, mitä hän illaksi tarwitfi, ja astui heti ylös huoneeseensa, josta hän ei enää sinä päivänä lähtenyt.

„Hän on wilustunut ulkona“, lausui wanha mummo, „sen minä jo ennakolta arwastinkin“.

Professori ei tänä yönä saanut unta. Hän luuli unettomuutensa olewan seurauksen wilustumisesta, jonka oli saanut sateisessa ilmassa. Satoi vieläkin, mutta ainoastaan hywin hiljaa, ja kun hän warhain aamulla nousi ja katseli aamun hämärässä ulos ikkunasta, saattoi hän ennustaa kaunista päiwää. Vielä tuikkivat tähdet taimaalla; wuorimiehet meniwät, palawat lyhdyt wyöllään, kaimoksiin. „Jääkää terweeksi!“ huusivat he hänelle. „Onnea teille!“ lausui hän wastautekseen, ja joka kerta olikin wilpitön onnen-toiwotus kätkettynä näisä kahdesja pienessä sanassa.

Raitis ilma wäristytti häntä; hän nimitti itseään „kewytmieliseksi pojaksi“ ja sulki ikkunan. Alhaalla ja hänen wies-

resjansä oliwat kaikki vielä unen helmoissa, hänestä oli kuin kuulisi hän Gottlieb'in syvän hengityksen lautaseinän läpi, joka erotti hänen huoneensa wuorimiehen kammioista.

Gratianakin nukkui luultavasti vielä, jomoin mummoikin; mistähän tyttö nyt uneksi? Hänestäkö, jonka kanssa hän eilisiltana mummon tietämättä puheli, waiko reippaasta wuorimiehestä, joka niin kauan oli ujustellen kantanut toivoansa sydämessään. Mitäpä se häneen kuului — häneen, joka jo kenties huomenna lähtee pois eikä milloinkaan enää muistele pientä taloa tahi sen koruttomia asujkaita! Eikö milloinkaan? Ei juinkaan — waan — yhdestä asiasta olisi hän kuitenkin tahtonut saada selvää: oliko Zanchen'in kohdalo tulewa senkaltaisempi kuin hän sitä eilen kuwaili. Tänään ei hän ollut edes muistanut katsella Constanstan kuwaa — niin kowin oliwat hänen ajatuksensa kiinnitettyt eilispäivän tapauksiin. Kun päivä oli walennut, meni hän talwinuuttuunsa puettuna alas tahi oikeastaan ylös puutarhaan.

Gratiana istui sillä wälän kynä kädesjä ainekirjoituksen edesjä alhaalla tuwasjā hinneen kynttilän walosjā; hän oli jo hetkisen mietiskellyt erästä historiallista kirjoitusta, mutta ei ollut päässyt edes alkuunkaan. Hän kuuli askelleita tuolta ylhäältä ja häntä kummasuttu, mitenkä profesjori niin warhain käweli lewottomasti edestakaisin. Eilen oli tyttö ripustanut tuoreen muurivehreän-oljan naisen kuwan ympäri ja hän arweli nyt, miten tämä ilahuttaisi ja kummasuttuutaisi profesjoria, sillä ihan epäilemättä oli tuo ihana kuwa hänelle sangen kallis.

„Se on warmaan hänen morsiamensa“, oli mummo sanonut, kun Gratiana oli hänelle kuwasta kertonut, ja siihen täytyi hänen myöntyä.

Sitten ajatteli hän molempia — loistawaa rouwaa ja profesjoria. Di hän on uljas ja miehekäs ja puhuesjansa mummon kansjā kaunistuwat hänen elä-

wät kaswonsa ihmeellisesti. Häntä itseään oli hän tuskin tertaakaan ystävällisesti puhutellut ja siihen oli hän itse shyppää, ensin tuolla puutarhasjā — ja äskettäin kun profesjorin täytyi uskoa hänen häntä kuunnelleen. Vieläkin lensi puna hänen kaswoihinjā kun hän sitä muisteli. Mutta koristamalla hänen lemmittynsä kuwaa oli hän koettanut sowitzta kaikki.

Nyt oli jo ulkona kirkaampi kuin sijällä pienen lampun walosjā; tyttö sammutti sen siis, mutta vieläkin oli hänestä yhtä waikea kelsiä alkua kirjoituksensa.

Profesjori katseli pienen aidan yli Broden'ia, josta sumu laskeusi laskeutumistaan. Silloin kuuli hän äkkiiarwamatta jonkun yskiwän wieresjansä ikäänkuin herättääksensä hänen huomiotansa.

Hän katseli ympärilleen ja huomasi pojan, „rouhipojan“, miksi kansa kutsui rouhinmyllöysjā työskentelewia poikia, jotka wallattomuutensa ja pahuuutensa tähden oliwat jotenkin pahanmaineisia.

„Misjā Jane on?“ kysyi hän terwehtimättä ja irwisuin. „Minä olen jo tunnin ajan hiimiskellyt täällä talon ympärillä enkä ole shyppää siihen, ett'en saa asiaani salaa toimitetuffi.

„Mitä astaa?“ kysyi Ehrenfried kummastuneena.

„No, wiedyhffi perille kirjettä wieraalta wuorityöoppilaalta, jota paronikfi sano-taan. Minä saan juomarahani wasta sitten kun olen tehtäwäni toimittanut.

„Misjā kirje on?“

Poika irwisti. „Ennen pitää teidän luwata ett'ette sano mitään paronille, eikä wanhuksienkaan, noiden tuolla sijällä pidä saaman siitä wihjā. Mutta ei se minua ollenkaan liifuta, minä saan waan selkään jos myöhästyn“.

„Mitä anna tänne! kyllä minä toimittan kirjeen perille“.

Ukainen käsi ojensi kirjeen aidan yli, ja pilkkasjana kuului siwottoman sanansaattajan suusta hänen mennessjānsä.

Profesjori katseli, otja ryppysjā, pientä

kirjettä, jonka päällekirjoitus oli „neiti Jeannelle“.

„Mummo raukka!“ kuisfasi hän, „jospa tietäisit minkä palkan saat walwomijestasi! Di naiset — yhdenkaltaisia olette te kaikki. Ken olisi luullut tämän walwoisen tytön-otshan takana piilewän semmoisia ajatuksia kuin salaa lemmityn tapamista ja salaista kirjeenwaihtoa!“

Hän mittasi vielä kahdesti askeleillaan kaitaisen polun edestafaisin, pitäen kirjettä kowasti puserrettuna kädessään. Kääntyesjensä kolmannen kerran kuuli hän pienen portin narisewan ja näki tytön, hiukset ja yksinkertainen puku jo järjestettyinä, astuwan puutarhaan.

„Hywää huomenta, herra profesori!“ lausui hän mennessä ruokakaswien luo.

Kuinka ujolta ja wiattomalta hän nähti! Ja kuitenkin tuli hän tänne ainoastaan vastaan-ottamaan kirjettä tahti muuta sanomaa. Profesori ei woinut olla häntä tämän teeskentelemisen tähden wähdän masentamatta.

„Hywää huomenta, neiti Jeanne!“ terwehti hän painawaisesti lausuen joka sanan sekä tyttöä katsellen ankarasti ja tutkistelewaisesti. Tämä punastui hiuksiin jaakka, waan wähdintäkään hämmennyystä osoittamatta loi hän sinifilmänsä kysyväisesti professorin kaswoihin. „Mitki minua niin nimitätte?“

„Siksi että“ — kuinka ihmeen siniset hänen filmänsä olivat! — „että minulle on tullut kirje, jonka päälle on niin kirjoitettu.“

Nyt oli hän kuitenkin hieman lewottoman näköinen. „Minä en tietänyt että . . .“

„Ettäkö teitä siksi nimitetään?“

„Mutta“, lausui hän äänellä, jossa ei enää ollut peltoa eikä pahan käytköksen tuntoa.

„Saanko luwan kysyä, kenellä on oikeus teitä siksi nimittää?“

Dyttö kohottausi ylpeästi ja näytti alkia ikäänkuin kaswaneen. „Dikentta herra profesori! — olkoon se minkäkaltaista

hywänsä — ei ole kenelläkään, ei minua niin puhutella eikä minulta kyselläkään“.

„Ah —“ hän seisoi milt'ei nöyrystyneenä hänen edesjensä — „minä en tah-
tanut teitä loukata Gratiana, waan ihan wallan syyttä en tuota kysymystäni kuitenkään tehnyt. Tämän kirjeen antoi minulle eräs poika, joka teitä turhaan salaa oli etsinyt. „Neiti Jeannelle“.
Dyttö ei siihen koskenut, waikka profesori sitä hänelle tarjosi, hän kätki waan kätensä leninkinsä lastoksiin.

„Minä en odota mitään kirjettä enkä woi sitä ottaa vastaan“, wastasi hän, ankara ryppy kauniitten filmäkulmien välillä.

„Mutta tiedättehän — Gratiana, tämä ei ole uteliaisuutta — tiedättehän kenen kirjoittama se on?“

„Teidän“.

„Ja mitä sille on tehtävä, kun te ette sitä ota?“

Dyttö katseli hetkisen äänettömänä maahan, sitten otti hän kokoonkäärityn paperin ja repi sen nopeasti lukemattomiksi kappaleiksi, joita aamutuuli iloisesti lewitelti kaikkialle.

„Kas tuosja!“ lausui hän hengähtäen ja piiloittaan walfoiset hampaansa sywälle huulinsa. „Kas noin!“

Tällä kertaa ei profesori ottanut huomataksensa kuwaa edesjensä: suuttunutta kaunotarta; hän rypisti itse otsansa ja lausui:

„Tuopa oli sukseja teko — niin todellakin!“

Dyttö hymäräsi mitä hän tarkoitti ja kysyi säihkymin filmiin:

„Suuletteko minua senkaltaisen petoksen tekijäksi — ja mitä olen minä teille tehnyt, joka woiisi saattaa teidät uskomaan semmoista?“

Ehrenfried ei wastannut mitään tähän moittimaan kysymykseen; iwanaurulla osoitti hän waan noita lewitettyjä paperipalasia.

„Tässä ei enää tarwitse mitään syytöksiä tahti puolustuksia, ei kysymyksiä eikä wastauksia — ja kirjeen lähettäjä jaa py-

syä salajessa uskossaan että te olette lukenet hänen kirjoituksensa”.

Tyttö säikähti ja katseli maahan; puhuttelihan professori häntä niin kowasti ja pilkallisesti ja kuitenkin oli hän eilen koristanut hänelle ihanan naisen kuvan — hänen mieltänsä kiweli. Utkia katsahti hän ylös ja kyysi melkein lapsellisen nöyrästi:

„Entö tehnyt oikein, herra professori?“

Tällä kertaa ei tämä saattanut olla hyvään katsomatta tytön siunfilmiin.

„Ette tobellakaan, neiti Jeanne, sillä minä tarkoitin parastanne ja olisin tajuutunut, jos kirje ei olisi ollut teille terwetullut, lähettämään sen tekijälle tawalla, joka olisi poistanut häneltä halun uusiin kirjoitusharjoituksiin“.

„Ah!“ kuiskasi tyttö melkein kummas-
tuneena.

Se herätti taas professorin epäluuloa.

„Waan ettekö te sitä tahtoneet?“

„Sitä minä en vielä miettinytkään, mutta minua kummastuttaa, että te suotte minulle niin hyvää“.

Professori aikoi wastata hänelle toisella tawalla, elävästi, wakuuttavasti ja sydämellisesti — waan hän pakoitti itseään pyhymään lewollisena ja lausui ainoastaan hieman hellemin kuin ennen:

„Detteko minua sitten luullut jossikin hirmiöksi? Waan olkaa tekin puolestanne nyt suora! Urwaatteko mitä tuossa kirjeesä on kirjoitettu?“

Taasen punastui hän.

„Sentiesi — arwasin! —“

„Oliko tämä ensimmäinen kirje?“

„Oli, entä minä sitäkään odottanut“.
Sitten kääntyi hän huoneesen päin. „Mummo huutaa heti. — Väälää terweeksi, herra professori!“

Mieltiwäisesti katseli Ehrenfried häntä.

„Hän pafenee; mitä saatan hänestä ajatella? Onko hän teeskentelijä? Ei, hänen tywen, wapaa katsantonja ei anna ai-
hetta senkaltaiseen luuloon. Tyttö minua miellyttää yhä enemmän“.

Hän pani kädet selälle ja astui päällellänsä ylös huoneesensa „ainoain ys-

tämimensä“, kuten hän mumisten lausui is-
tahtaesjansa pöydän ääreen — kirjojen-
sa luo.

Muurimihreällä koristettu kuwa ei nyt-
kään saanut ainoatakaan filmäystä. —

Sei päiwällisen jälkeen seisoi profes-
sori taastin ulkona maantiellä käweli-
mään mennessä. Näyttipä siltä kuin
mietti hän minnepäin mennä, sillä hän
heilutti hetkisen keppiään ajatuksiinsa wai-
puneena, kofotti sitten päätänsä, nyhkäytti
sitä ikäänkuin jonkin päätöksen merkiksi
ja läksi kiireesti pois.

Mummo oli sillä aikaa katsellut häntä
ikkunasta.

„Kas niin“, lausui hän kääntyen poi-
tansa tyttären puoleen, „nyt on hän kyl-
liksi tuumailut; nyt astuu hän hyvää
wauhtia eteenpäin. Tuonkaltaisilla oppi-
neilla herroilla on omat oikkunsa, jotka
heille alinomaisesta lukemisesta tulewat
päähän ja joista he eiwät itinään pääse.
Ja tälläpä on vielä lisäksi jotakin muuta
mielessä, joka tekee hänet lewottomaksi“.

„Niin tuo ihana nainen tuolla yl-
häällä“, lausui tyttö, „mummo, jospa sen
waan saisit nähdä!“

„Niin sehän se warmaan lienee. Tiedä,
lapeni, senkaltaiset ihmiset, joihin meidän
professorimme kuuluu, käyttäytywät ihan
toisella tawalla kostesjansa kuin me. Meillä
päättäwät wanhemmat keskenänsä tywe-
nosti koko astan; sitten kyshy nuori pari
toisiltaan, suostuwatko he yhdesä kanta-
maan kaikki elämän rasitukset ja waiwat,
ja kun he owat sopineet, lausuu pappi
heille armon Jumalan siunauksen. Mutta
ylhäiset owat ennen häitä niin rakastu-
neita ja kuwittelewat elämää ainoastaan
tanssiksi ruusuukukilla; myöhemmin saa-
wat he kyllä usein — oli isäni tapa
lausua — tuntea niiden piiffäkin. Lap-
seni, minä olen paljon kokenut; me yk-
sinkertaiset, me sanomme waan, että pi-
dämme toistamme hyvänä; ylhäiset la-
wertelewat rakkaudesta ja ikuisesta uskol-
lisuudesta kuolemaan ja kurjuuteen saakka,
eiwät toistaan saisi — waan heille ei

käy milloinkaan niin pahoin, ei myötäkään vastoinkäymisessä”.

„Ja — meidän professorimme, luuletako, mummo, hänen ilosta ja onnesta olewan niin omituisen?”

„Niin tietysti, kyllä minä semmoista hymärrän, lapseni”.

Jane katseli wakawana alas eteensä; viimein lausui hän hiljemmin kuin ennen:

„Kuitenkin tuntuu minusta usein kuin näyttäisi hän onnettomalta — ja jos hän häntä rakastaa, miksi ei hän sitten ole hänen luonansa? Minkätähden on hän täällä wuoristosssa, niin maailmasta erotettuna?”

„Ah, mitä sitä mietit”, lausui wanhus melkein tuimasti, „mitä se meihin koskee! Hänen täytyy tehdä työtä ja tahtoo sentätähden olla häiritsemättä”.

Jane huokasi sywään ja kumartui jälleen työhönsä — — —

Professorin ajatukset olivat fangen katonaisia. Ensiksi aikoi hän mennä metsään päin, sitten kaimokille ja viimein sulatus-uuneille; nämät aiheet hylkäsi hän kuitenkin ja tuli wihdoin siihen päätökseen, että olisi fangen miellyttävää kerran mennä Anton herraa, sairasta opettajaa tervehtimään. „Tutustumisen wooksi”, sanoi hän itselleen, juuri kuin olisi hänen tarwinnut lausua syy menoonsa. Että tämä „tutustuminen” koski nuorta neitoa, tahtoi hän yhtä wähän myöntää, kuin että tämän kuwa oli viimeisinä päiwinä ollut aamusta iltaan hänen mielesjansä.

Helposti löysi hän pienen talon. Käsi lukossa seisoi hän hetkisen mietiskellen sen edessä ja awasi sitten uskaliasta owen. Kello kilisi, ja heti aukeni siwulta ajuinhuoneen owi ja waalea ystävällisen näköinen tyttö katseli häntä kysyväisesti.

„Professori Winter”, lausui tulija, nostaten hattunsa.

„Ah, herra professori!” kuului heikko ääni siältä.

„Kiekkhen, ole hyvä, saata herra professori minun luokseni!”

„Astuesjansa huoneesen huomasi Ehrenfried ensiksi tuskin ollenkaan pientä khyristyhyttä olentoa, joka waiwaloisesti nousi sohwanfulmasta ja koetti kumartaa wieraallensa. „Herra professori, te olette erittäin ternetullut, — ettekä te iunkaan enää ole minulle wieras; minä tunnen teidät jo Janen kertomuksesta”.

Winterin kaswot kirkastuivat, ja hän ojenfi opettajalle kätensä; waalea tyttö toi hänelle tuolin.

„Kuinka kaunista teikäläiseltä mieheltä tulla sairas raukkaa tervehtimään”, jatkoi opettaja heitolla äänellään Kiekkhenin mentyä ulos. „Minulla on niin harwoin wieraita, jotka kertoisuwat minulle, mitä uutta maailmassa tapahtuu”. Ehrenfried ei ollut oikein selwillään, millä tawalla hän selittäisi tulonsa; senwookfi oli hän asiasta waiti ja sanoi:

„Mutta teillä on wapaaehtoisessa yksinäisyydesjanne kuitenkin huwitusta — onhan teillä kirvoja, herra Anton”.

„Wapaaehtoisessako? Ah, herra professori, katsokaa minua ja sanokaa, onko yksinäisyyteni wapaaehtoinen! Kujo ruumis oli minulla jo lapsuudesta saakka ja nyt on minulla jo wuosia sitte ollut silmätauti lisäksi . . . ah, kuinka monta huokausta se jo on minulle maksanut! Khyneleitä en saata sanoa, sillä en woi itkeä. Niin, ell’ei silmätauti waan olisi vielä sattunut! Mutta mitä nyt on tehtäwänä muuta kuin rohkeasti kantaa parantumatonta kohtaloani. Minä tyhyhykin jo siihen. Minun maailmani on tämän khyhyksen siäpuolella ja kuitenkin olen täälläkin tyhyhywäisenä olemassa”.

Professorin filmät tarfasti wiat pientä huonetta; kirvoja oli kaikkialla korkeilla seinillä peittäwillä hyllyillä ja syrjäisillä pöydillä, joiden uusta fileitä lautoja muinaisaikaiset jalat kannattiwat, muutamia kuttakaswia pienillä ikkunoilla, joista toisen edessä oli ompelupöytä ja sillä wälttämätön neulomus, sohwan edessä pöytä peitetty kirjoilla ja papereilla, neljä korkeaselkäistä weistokilla koristettua tuolia, jotka warmaan jo oliwat nähneet hy-

den muosifadan kuluwan, sangen pieni peili, tawattoman suuri sinisillä ritarikuwilla koristettu muuri, pieni schwarzwaldilainen kello, joka paraikaa huusi „kukku!“ — senkaltainen oli tämä maailma.

Hän puserfi ehdottomasti pienen miehen kättä, joka wiheriän filmämarjonsa alta kofi eroittaa hänen muotoansa.

„Oletteko syntyisin harzilainen, herra Anton?“

„Olen — kuten saatte kuulla, en taida puhuesfani karttaa ihan kaikkea murteellisuutta. Muinoin olin sen jo melkein unhotanut Heidelbergisä kaffi lukukautta kielitiedettä lufiesfani — ah, herra professori, oloni Heidelbergisä on elämäni suloisin aika!“

„Mutta —“.

„Minä tiedän mitä aiotte sanoa“, keskeytti sairas, „sentähden kerronkin heti teille elämäni vaiheet. En saanut tilaisuutta jatkamaan lukemistani, sillä isäni kuoli; me emme olleet warakkaita ja äitini oli elosfa sekä Rieckhen, joka silloin oli pieni lapsi. Mitäpä sitten oli tekeminen. Minun täytyi lopettaa lukemiseni — se kirweli sydäntäni — waan wälttämättömyys on mahtawa pakoittaja; minä tein niin ja olin onnellinen kun, tilaani katsoen, sain hywän wiran täällä kansakoulun-opettajana, että taisin pitää huolta äidistäni ja sisfostani. Minä olen paljon saanut kärsiä harzilaispoikien walttomuutta, monesti heidän raataa pillkaansafin — waan sitähan kyllä filosofi woi kärsiä. Mutta kun yhä wielä tahdoin edistyä ja minulla lisäksf oli yksiyististä tuntia annettawina, täytyi minun tehdä työtä disfufin ja tämä tumeli niin filmäni, että minun täytyi heittää wirfani, ja istun niinuodoin nyt joutilaana.

Shmetellen katseli Ehrenfried puhujaa. Waikka hänen kertomuksensa oli niin surullinen oli hänen sydämensä kuitenkin säilyttännyt iloisen mielen. Hän lausui sen hänelle wilpittömästi.

„Se on wähemmin minun kuin tawal-

lisen harzilaisen luonteen ansio“, wastasi pikku opettaja. „Meisä piilee jotakin kufistumatonta ja teistä olisi warmaan sangen miellyttävää oppia tuntemaan kansa, jossa on niin paljon omituisuuksia. Kätkisä elämän kohdisä säilyttää harzilainen kestämäisyyhtensä ja taitaa wielä suruisä ja wastoinkäymisissäkin säilyttää iloisen mielenä. Tunnetteko meidän wanhan lauseemme? Se ei saa puuttua mistään juhallasfundeista, sillä alamme me jokaisen iloatrian; ennenkuin maaherraa muistelemme me itseämme lausuesfamme:

Ain' kaswafoot kuuset, ain' karttufoon waski,
Suo Herra myhös meille ain' iloinen mieli!

Kätkofää, parhaan tawaran rinnalla, minä wuoremmes meille antaa, muistelemme me kauniinta tawaraa maailmasfa, iloista mieltä. Minä olen koonnut yhtä ja toista maamiehieni tawoista; aion, näette muinoin kirjoittaa kirjan, mutta sekin on nyt waan mennyt toiwu. Minä ainoastaan wielä silloin tällöin sanelen wähdän kokoelmistani ja Sane kirjoittaa minulle“.

Professori Winter huotasi „Sane“ nimeä kuullesfansa.

„Teidän kiitollinen oppilaanne, herra Anton“, lausui hän eläwästi, „tytön on teitä kiittäminen tawattomasta siwistyksestänsä, jonka minä kummastufsekseni olen hawainnut“.

„Suomasfetteko sen?“ kysyi Anton herra milt'ei epäillen. Tyttö on muuten sangen ujo ja antaa harwain ilmi mitä tietää, mutta — kiitollinen hän on. Tuntauksia istuu hän ja lukee minulle, kun filmäni eiwät jalli minun itseni sitä tehdä. Nykyään toi hän ilosta hehkuwin silmin minulle kirjan, jonka oli teiltä saanut lainaksi — me olemme sitä hitaasti lufeneet; tuo englantilainen, joka häpeäksfemme tuntee Goethen paremmin kuin moni saksalainen, antaa minulle usein syhtä tutkimusfui ja Sanelle kysymysfui — minä olen erittäin kiitollinen lainasta“.

„Ei kestä“, vastasi Ehrenfried ja siinä vielä kummastuneena: „Tunteeko Jane Goetheä ja Schilleriä — sitä en aavistanut“.

„Niin“, nauvoi opettaja, „sen kyllä tiesin; hän ei siitä puhu. Waan minä sanon teille, että tyttö paremmin ymmärtää runoilijoitamme kuin moni yhäinen nainen. Meillä on kaikenlaisia aineita opetus-suunnelmassamme, fysiikka ja kemialla — ainoastaan yhdesä astiassa teimme wanhalle mummulle mieliksi, me emme harjoittaneet wieraita kieliä“.

„Herra Anton“, huudahti Ehrenfried uudestaan puseriaan laisaa kimmuloisen waaleaa kättä, „minkä hyvän työn te täällä hiljaisuudessa olette tehneet! Että olette valmistaneet tämän naisen sielun etewämpiä pyrintöjä ja taitoja kättämään, on todellakin ansio“.

Surullinen hymu kirkasti kalveat kasvot. „Miten asian katsoa, herra professori. Mulla ihastutti minua lapsen opinhalu; sittemmin waadin häneltä yhä enemmän — ja opin itse uudestaan hänen kanssansa; nyt on hän minulle hyvä kumppali“.

„Ja myöhemmin?“ kysyi toinen.

„Ah, minulla ei enää ole pitkä aika jällellä — sen tunnen. Töne on silloin jo oppinut, miten itse woi tulla toimeen“.

„Tahi — sidotaan hän hengen ja sielun etuineen halpaan kohtaloon, huolinatta siitä, mitä te olette hänelle opettaneet“.

„Mitä te sillä tarkoittatte, herra“, kysyi opettaja tuskastuneena ojentuen itseään.

„Että hän annetaan jollekin nuorimiehelle waimoksi ja niin muodoin elää ja tuolee kuten hänen wanhempansa“.

„Ei, se on mahdotonta. Semmoista minä en milloinkaan ajatellut — ja kuitenkin, oi herra professori, jos te olisitte oikeassa“.

Portin kello kilisi ja kolkutus huoneen omella keskeytti tuskalliseksi joutuneen puheen. Nuori mies, ylioppilas-puvussa astui sisään.

„Ah, tulettehan tawattomaan aikaan“,

sanoi opettaja kun tulija oli wieraalla murteella lausunut terwehyksensä.

„Minä tuon teille kirjan“.

„Herra paroni Negris — herra professori Winter. Eräs oppilaisistani — herra paroni on Belgiasta ja haluaa mitä pikemmin oppia meidän kieltämme, minä annan vielä joskus oppitunteja“.

Professori katseli tulijaa epäluuloisesti — olitohan hän se sama, joka eilen illalla astui Gratianan tielle. Hänköhän oli tään aamuisen kirjeen tekijä?

Nuori mies ei paljoa sekaantunut puheeseen, mutta joka äänestä, joka kuului kadulta, käänsi hän kunnellen ja ikäänkuin odotellen päätänsä; ja kun Ehrenfried muutamilla sukkelilla, silminnähtävästi mitättömillä kysymyksillä, sai opettajalta kuulla, että tämä vielä tänään odotti Gratianaa, oli hän warma siitä, ett'ei hän ollut pettynyt nuoren ylioppilaan suhteen.

Hänen noustesansa teki tämäkin samoin ja wiattoman ystävällisesti esitti professori, että he käweliisivät yhdessä; ainoastaan wastenniellisesti suostui paroni siihen.

Monesti kiittäen ja pyhäten, että he uudistaisivat käyntinää, sanoi opettaja jäähywäiset wierailensa; jo oli hämärä kun he astuivat kadulle. Ehrenfried oikein tunsi wahingon iloa ajatellesansa, miten hän nyt teki wieraan weskheet nuoren naisen suhteen mitättömiksi; niin liki kyyhkyläksää oli näätä jo hiipinyt ja näki nyt tienää suljetuksi!

Ehrenfried puhui ylioppilastosta, kawas-ten tuottavuudesta ja muista asioista, waan sai ainoastaan lyhyitä wastaustia, joista helposti woi huomata toisen olowan wastahakoisen puhumaan.

„Pyydän, oikealle päin!“ lausui professori, „onhan meillä sama matka“.

Wieras heitti sikarinsa pois ja mumiisi jotakin itseksen.

„Sanoitteko mitä?“ kysyi professori pilkallisesti. „Mäettekö kuinka kadut owat tyhjät; täälläpä taitaisi helposti salaa tawata lemmitynää — jos jenkaltaista

munten näin pienesjä kaupungissa woisi tapahtua”.

Nuori belgialainen katsele häntä tutkivaisesti sivulta. „Täälläkö?” vastasi hän olkapäitänsä kohottaen, „sitä minä epäilen”.

„Todellako? Mutta kaikki pulskat ylioppilaat — eikö heistä lukea liikuttaisi kauniin harzilais-neidon sydäntä?”

Kaukaa kuului lepeitä askeleita. Paroni jäi ehdottomasti seisomaan, samoin Ehrenfriedkin.

„Ettekö sitä usko? Min suorikaupungin kaunottaria sanotaan sängen itsepäifiksi”.

Nopeasti astuma nainen tuli näkyviin — se oli Zane. Professorin silmä koki todellakin läpitunkea pimeyden — kenties tyttö nyt hiljentää askeleitansa — katselee ympärillensä? Ei, nopeasti kuin metsäeläin rienäsi hän eteenpäin kadun toisella puolen koulumestarin mökkiä kohti; pettynäänä katsele Negrin hänen jälkeensä ja sitten mehkeensä estäjä. Huolimatta tästä vihaisesta katseesta, kulkki professori eteenpäin, olipa vielä silminnähtävästi erittäin iloinenkin, sillä hän vihelsi muutamaa säveltä, ennenkuin uudestaan kääntyi paronia kohti.

„Dletteko jo oppinut tuntemaan tätä itsepäifihyhtyä, herrani?”

„En”, vastasi toinen lyhyesti.

„Wai niin, mutta minun mielestäni olisi se teille paras kielen harjoitus, mitä voisitte saada; uskokaa pois — kun ihaillee kaunotarta, kun ilmituottaa kaikki luonnonlahjansa sekä puhuu rakkaudesta ja uskollisuudesta, sjuu sanankäänteet kuin itsestänsä — senkaltaisista harjoituksista ebidyhy enemmän kuin tunnin pitkästä keskustelusta Anton-herran kansa”.

„Todellakin — waan minä en luule saawani tilaisuutta . . . .”

„Ei mikään ole helpompaa — ettekö täällä jo ole tawannut kauneita kasvoja, jotka teitä miellyttäisiwät? Ja lisäksi pitäisi teidän wueta kirjeenwaihtoon — —”.

„Herrani —”.

„Waluatteko jotakin?”

„Puhetapanne on todellakin kummalinen!”

„Mistä suhteessa? Tunnetteko puheeni teihin jattuwan?”

„Herrani!”

„Saattaahan niinkin olla. Ja siinä tapauksessa olette ehkä myöskin huomannut että löytyy seikkoja, mistä äkkäraamatta ilmestyy jonkinlainen suojelija, jota ei ole hyvä rankaisematta suuttuttaa. Ja sitä paitsi toivotan teille hyvää yöttä; tässä eriwät tiemme. Nukkufaa hyvin, herwa paroni, ja olkaa wakuutettu harvaintunista menestyksen toivotuksistani kielen oppimisenne suhteen!”

Toinen nosti hieman hämillään kiilloppuista lakkiansa. Professori astui nopeasti ristikadulle ja rupefi taasen iloisesti wiheltämään; mitä iloisemmalla mielin saapui hän kotiin.

Tällä kertaa oli hänen mahdotonta mennä wanhan mummon owen ohitse hänelle hyvää yöttä toiwottamatta ja nyt wenyi puhe heidän ja Gottlieb-ukon wälillä niin pitkäksi, että professori höysteeksi toi alas pullollisen wiiniä ja kilisti iloisesti lastaan wanhan wuorimiehen kanssa. Wähää ennen wanhusten maatapanon aikaa astui Zane opettajan waalean sisaren ja kumpelön Konradin seurassa matalaan huoneeseen. Witen kauniilta hän näytti terweine punaposki- neen, miten hänen filmänsä säihkyiwät — kenties Konradin tähden, joka ujustellen pyöritteli lakkiaan käsissänsä. Ei, se ei ole mahdollista, tuo mies ei woinut häntä miellyttää, sehän olisi ollut tyhmän typeryyttä — professori Winter hengitti huokeammin ja tarjosi omin käsin wiiniä, kilisti lastansa hänen kanssansa lausuen „Terweydeksenne!”

Opettajan Kiechen ei riijunut liinaanja.

„Minä läksin waan wähän ulos rakasta ilmaa nauttimaan”, lausui hän mummolle, „welseni on yhsinänsä”. Sit- ten ojensi hän professorille työstä karkaan kätensä: „Tuletteko mieläkin hänen luoksensa? Hän oli niin iloinen tänään

käynnistäne — ja — hänellä on niin vähän iloa maailmassa“.

Ehrenfried myhäytti myöntymykseksi päättänsä. „Kyllä tulen sekä tuon kirjoi-
joja mukana ja, jos häntä miellyttää,
niin tahdon lukea hänelle.“

„Kuinka hyvä te olette — Jumala teitä siitä palkitsoon!“ lausui vanha nainen. Sillä välin kohtasi profesoria Zane-
nen filmistä katse, niin hellä ja lempeä,
että hänestä tuntui kuin sykkisi hänen sydämensä siitä nopeammin. Hän hymyili — olihan se waan mielenkuvituksista —
„vanha Ehrenfried!“

„Hyvää yötä“, terwehti Rieksen.

Konrad särvi kuuluvaisesti viimeiset pisarat ja lausui sitten ujoin: „Minä lähden sinua saattamaan“.

„Eihän toki“ — kusesteli tyttö. „Tietysti!“ kuului Zanen heleä ääni, „hön pimeässä et voi yksin mennä; hyvää yötä Konrad!“ ja niin sanoen lykkäsi hän heidät ulos. Leikkisästi toiwotti Ehrenfried wanhukselle hyvää lepoa ja ojensi sitte kätensä tyttölle. Ensi kertaa laski tämä lämpimät sormensa siihen.

„Hyvää yötä Grätiana!“

Tyttö liukutti waan huuliansa ja loi filmänsä alas. Professori otti lyhdyn ja meni ylös; huone oli kylmä; kuitenkin awasi hän ikkunan ja katseli tähtikirkasta taimasta.

„En tiedä, mistä syystä, waan minusta tuntuu kaikki tänään niin keweältä ja iloiselta, kentiesi karfoittaa raitiswuorilma kaikki syntäät mielihaaveet ja minä tuon kotiini iloisien sydämen woittomerkkinä elämästäni Harzwuoristosja“.

Tuolla alhaalla aukeni vielä ulko-ovi. Zane ahtui ulos sulkemaan pieniä ikkunanluukkuja. Hänkin seipoi kotwasen aikaa katsellen tähtitaimasta — mitä ajattelee, toiwonee hän, kysyi Ehrenfried itsestänsä. Eikö tuo ollut salainen huokaus? Nyt sulkee hän luukut, wäänttiö, jota Gottlieb-ukko piti sisäpuolelta, narvisti sitten sulkeutui owi ja awain kääntyi ympärinsä.

„Hyvää yötä, Grätiana!“ kusekasi Eh-

renfried sulkeisjaan ikkunaan. Kään-
tyesjänsä sattuiwat hänen filmänsä Con-
stanjian kuwaan.

„Ah — hän!“ lausui hän kohottaen lyhtyänsä, „nyt elää hän enää muistis-
fani ainoastaan warjontapaisena haamu-
na; waalenewathan kaikki wärit“. Eikem-
mäksi astuesjänsä huomasi hän muuri-
wihreäseppelleen ja siinä wasta poimi-
tun ruusun. „Grätiana — sinä — sinä
luulet seppelöiwäsi minulle rakasta ku-
waa, waan se on muuttunut kuolinorisi-
tukseksi. Minä kiitan sinua siitä kuiten-
kin, ja kun tuo kukka on kuihtunut ja
sen lehdet owat pudonneet — ken tietää
mitä silloin — niin silloin!“.

Niin onnellisesti ei Ehrenfried Winter
ollut moneen wiiksoon hymyillyt kuin nyt.

Yhtä hywillä mielin kuin nukkuesjänsä heräsi professori seuraavana aamuna; ul-
kona paistoi päivä ystävällisesti ja muu-
tamia warpusta wiserteli aikkunan laudalla
— maailma, tuo pieni maailma täällä
wuoristosja oli kuitenkin ihmeen kaunis.
Gottlieb-ukko toi professorille kahwia, mut-
ta oli tänään äänettä wastoin tawalli-
suuttansa; tämä kummastutti Ehrenfried'ia,
waan hän ei lausunut siitä mitään, mut-
ta kun wanhus kiireesti, mikä oli vielä
tawattomampaa, läksi huoneesta, kusekasi
hän itseksensä:

„Wiini oli hänelle liian wäkewää ja
hän on siitä minuun suutuksisjaan.“ Hän
otti sanomapaketin ja piippunsa, waan
kuunteli samalla aikaa jokaista alhaalta
kuuluwaa ääntä.

„Mikä kummallinen lewottomuus tä-
nään wasten tawallisuutta! Mitä nyt
lienee tapahtunut? Ja tuolla sulkee Gott-
lieb-isiä kowasti owen kiinni. Saawatko
naiset kärkeä siitä, että Rüdeshheimin wiini
maistui hänestä niin hywin? Nythän tu-
lee joku nopeasti rappuja ylös. — Huo-
neen owi aukeni ja Zane näkyi kynnys-
jellä. Mutta ei tywen arwofas Zane —

pašut palmikot puoleksi hajallaan pitkin jalkaa, puettuna lyhyeen parffumiseen alushameesen harzilaisten naisten tapaan ja liiviin, mistä paidanhihat nähtivät aina kynnäspäähän saakka, huiwi löyhästi kaulaan heitetynä, punapöskifena säihhywin filmiin ja syvästi hengittäen seisoi hän sinä ojentaan molemmat kätensä rukoilewaisesti professorille. „Herra professori auttakaa minua!“

Belästyneenä kawahti tämä seisomaan, heittäen sanomat lattialle.

„Mitä nyt on tapahtunut?“

„Te olette hyvä ja jalo; warmaan en minä turhan rukoile teidän apuane.“

Ehrenfried sulki owen liikutetun tytön takana ja tarttui hänen käteensä, wiedäksensä hänet istumaan, mutta hän ponnisti vastaan.

„Ei ei, ei ennen kuin lupaatte että tahtootte auttaa minua!“

Mitä kiihtynyt ääni, katse ja liikunto — hän ei milloinkaan olisi uskonut sitä tuosta hiljaisesta työstä.

„Tietysti Gratiana, ihan kaikitta ehdoitta“.

Ikäänkuin tutkien katseli tyttö häntä silmiin.

„Hyvä on, minä luotan lupaukseenne“.

Sitten waipui hän tuolille ja peitti tointuaksensa kaswot molemmilla käsillään; lewotonna ja waaleana seisoi Ehrenfried hänen edesjäsä, pidättäen jokaisen kysymyksen, jokaisen osanoton merkin, antaaksensa hänelle aikaa tointua.

Wiimein lasi tyttö alas käteensä. „Nyt woin minä puhua, nyt täytyy minun se tehdä, ett'ette luule minua mielettömäksi“.

„Gratiana!“

„Di, se ei ole mahdotonta“, lausui hän katkerasti. „Ei, älkää katkelko minua niin kauhistuneena — minä pyydän teiltä apua, suojelusta molempia wanhuksia vastaan tuolla alhaalla“.

„Gratiana“, lausui Ehrenfried silitellessä hänen tummia hiuksiaan, „tointukaa ensiksi. Mitä waatimat he teiltä?“

„Tämä on ensikerta, jolloin mummo

ja isä owat olleet ankarat minua kohtaan ja jolloin minun on täytynyt olla heille kuulematon“. Tässä wieri kynnäl alas hänen kuumaa poskeansa myöten. „Minun sieluni, minun koko hengellinen elämäni on waarassa; se on siweybellinen nursha!“

„Tyttö raukka, waabitaanko teiltä että —“. Hän ei woinut jatkaa.

„Minun pitää menemän naimisiin“.

„Konradilleko?“ lisäsi Ehrenfried.

„Min! — Te tiesitte sen siis?“ kysyi hän ja ryppy otsajsa tuli sykenmäksi. „Olenko teidänkin mielestänne tyhmä ja turhamainen, kun wastustan sitä?“ Hän hypähti seisomaan, waan professori pidätti häntä molemmin käsin ja painoi hänet jälleen istumaan:

„Supsu tyttö, en, en, minä en tahto että menet Konradille, sillä —“. Hänen äänensä tuffentui.

Tyttö liekui alas tuolilta ja tahtoi halata hänen polwiansa; professori nosti hänet ylös, waan ei taitanut estää hänen lämpimiä huksiansa kiittollisesti juntelemasta hänen kättänsä. Miten kummallisesti tämä koskeminen häneen waikutti.

„Ettekö sitä tahtoneet?“ Ilo loisti hänen kaswoistansa. „Nyt pitää teidän kuulla kaikki“.

„Minä olen sen jo kauan tietänyt; mummo kertoi siitä — jo silloin oli se ajatus minulle inhoittawa“.

Tyttö nyyhäytti päätään ja jatkoi samalla tawalla katsomatta ylös:

„Minä en aawistanut mitään kunnes mummo puhui niin kummallisesti eilen illalla ja torui minua siitä, että lähetin Konradin pois, ja tänä aamuna ilmoitti isä minulle tahtowansa nyt antaa suosiumuksensa Konradille. Kuinka minä rukoilin ja ponnistin vastaan! — ei mikään auttanut — ja syitä kiellooni he eiwät hymmäävä, waan sanoiwat ainoastaan Anton herran, joka muka oli tähtännyt pääni turhamaisilla asioilla, joista nyt ylpeilen, olewan syypään kaikkeen. Ja waikka minä wastauksen hywänä antaisin Konradille, en enää saa astua jal-

kaani opettajan kynnnyksen yli. Di te ette tiedä", lisäsi hän innostuneena, "kuinka lapellinen kiitollisuus, oman arvon anto ja sydämen vapaus minusa taistelevot".

"Sydämen vapaus", toisti Ehrenfried sängen painavasti, "Gratiana, henkinen erilaisuusko yksin saattaa teidät hylkäämään Konradin — onko sydämenne vapaa — ettekö lemmi, eikö mikään toive piile teidän sydämesänne?"

"Toiveko?" hän silitti otsaansa ja hymyili waiwaloisesti, "ken ei toivoisi?"

"Olkaa wilpitön, Gratiana!"

Sinijilmät katselewat häntä suoraan: "Runoilijat ylistävät lempeä niin kauniisti ja wiehättävästi, mutta minä en ole sitä koskaan miettinyt — nyt minä tunnen sen selitystä, nyt kun minua paikoitetaan; jos se on lempeä, että joku on walmis antamaan henkensä jonkun edestä, ettäpä vielä uhraisi oman itsensäkin, niin — niin silloin minä lemmin".

Hengähtäen oli hän lausunut nämät sanat ja rienäsi nyt owelle. Ehrenfried seisoi vielä hänen tyhjän tuolinsa wiesressä. "Siis kuitenkin — kuitenkin", kuiskasi hän puoliääneen, hitaasti häntä seuraten.

"Minulla ei ole oikeutta urkkia teidän sydämenne salaisuuksia, Gratiana", lausui hän lempeästi, "mutta te saatte aina pitää minua wiesänne".

Wielä kerran yritti tyttö kumartua hänen kättänsä suutelemaan, waan hän weti sen nopeasti pois.

"Nyt menen minä kuitenkin Zellerfeldiin".

"Ja minä mummon luo", wastasi professori. "Uskallusta ja luottamusta nyt waan!"

"Uskallusta — kuinka usein maailma musertaa suurenkin uskalluksen!" lausui tyttö. Tuskaa osoittiwat selwästi hänen kauniit kaswonsa. "Mutta minä tahdon toivoa. Dnhan maailma suuri — mutta minua on surkea ajatus aina surettanut, että suuresä awarasä maailmasä saat-taisi kurjana ja yksinään turmeltua".

Ehrenfried koski nopealla liifunnalla

molemmiin käsiin hänen päätänsä ja suuteli hänen otsaansa.

"Gratiana, siisko, sinä et ole yksinäsi". Sitten kääntyi hän ja meni ikkunan luo. Kun hän taas kääntyi oli tyttö jo sulkenut owen jälkeensä. Professori oli wälawa ja waalea.

"Siis kuitenkin", lausui hän kuin ennenkin, "jospa olisi tietänyt, kuinka se minuun koski! Samassa silmänräpäyksessä huomasiin wasta itse että oma sydämeni jälleen oli ruwennut toiwomaan. Gratiana! Tämä nimi sijäläsi minulle elämän täynnä onnea — ja nyt?" Hän kumartui ottamaan sanomia lattialta, silitti ne ja kuiskasi sitte:

"Hän lempii — kentiesi kuitenkin häntä? Luultawasti. Wieras käyös, murteellinen kieli ja wiimein arwonimi, kaikki tämä on häntä lumonnut — ja se onyi kylläkö —! Di Ehrenfried mikä narvi sinä olitkaan! Owatkohan hänen tarkoituksensa waan rehelliisiä! Kirottu hän, ellei niin ole! Ei saa olla muuten, minä tahdon walwoa ja kirottu olkoon hän! Tyttö myönsi minulle welsen oikeuden, sitä hän ei laskenut huonoihin käsiin. Ja nyt mummon luo!"

Astuessaan sijälle huomasi hän heti molempien wanhusten olewan sängen kiihoittuneessa tilassa. Mummo istui kyllä nojatuolisissaan, waan liifuttamatta heliseviä neulomispuikkojansa, ainoastaan kuivat formet liifuiwat lakkaamatta, ja Gottlieb ukko käweli täydellisesä wuorimiespuwussa edestakaisin huoneessa.

Amuterwehdyks jäi kaikilta lausumatta.

"Mitä te asiasta sanotte, mitähän te sanotte?" hundahti mummo ja Gottlieb lisäsi: "Auttakaa ja neuwokaa!"

Wastaamatta lykkäsi professori korkeaselkäisen tuolin mummon wiereen ja lausui kylmäkisoisesti:

"Ennen kaikkea täytyy teidän molempien ensiksi rauhoittua".

"Se on helppo sanoa", wastasi Gottlieb, "sen woin itselkin sanoa olematta sydästä oppinut alankomaalainen. Mutta minä en tahdo rauhoittua, minä puolus-

tan oikeuttani enkä huoli olla todellinen harzilainen enkä käydä heidän kunnialli-
seen nauttuunsa puettuna, ellei saa kaik-
kia lähemmäs mieleni mukaan. Papin
luo minä menen ja sieltä oikeuteen”.

„Hiljaa Gottlieb — ensimmäisen wi-
han wimmassa ei ofata ryhtyä mihinkään
järjelliseen keinoon”.

Mummo nyhytti myöntäen.

„Ah mitä löppötelette! Minä en tar-
mitse neuwoanne. Kelpo mies puolus-
taa itse asiansa; ettekö pidä minua ollen-
kaan miehenä?” Samassa sai mummon
palli potkauksen.

„Gottlieb”, lausui professori wasta-
sti, „älkää raimotko kuin hullu! Se ei kau-
nista harmaita hiuksejanne”.

„Ne olen minä kunnialla —” wasta-
sti hän hieman rauhoittuen, „mutta, herra
professori, jos olisitte sen nähneet: oli-
sitte nähneet lapset, jota olette kaswat-
taneet ja hoitaneet filmäteränänne — se
on katkeraa. Katsokaa, minä tulin serk-
kuni hautajaisista, hänen, joka oli yksi-
näin elänyt ja kuollut, ei yhtään lasta
tahi lapsenlasta itkenyt hänen haudallansa
— se liitutti minun sydäntäni — niin
en minä tahtoisi kuolla. Mummo, lau-
sui minä, Jane on nyt parhaassa iä-
sänsä, hänen täytyy mennä naimisiin;
silloin saamme mekin vielä siitä iloa,
minä lapsenlapsista ja sinä lapsenlapsen
lapista. Ja Konrad on ahkera kelpo ja
jäykkä mies; parempaa wämyä en voi
itfelleni toivoa. Hän tahtoo waimoa ja
pitää Janesta; ja eilen illalla laski wiini-
sanat suuhuni ja teidän mentyanne seli-
tin minä tyttölle, ettei ihailijaa noin lä-
hetetä pois toisen naisen seurassa. En-
sin hän ei minua käsitellyt; sitten nau-
roi hän ja lausui Konradin pitävän yhtä
paljon Riekistä kuin hänestäkin. — Minä
en siitä lutua pitänyt; tytön ei pidä kos-
kaan molemmin käsin tarttuman kosijaan,
waan antaa tämän häntä etsiä. Luulen-
han naisen luonteen oleman sellaisen.
Mutta tänään aamulla joutui asia tar-
kemmin mieleeni; minä huusin Janea —
ja silloin selitti hän suoraan ettei hän

koskaan Konradia ottaisi — waan oikea
harzilainen ei peräydy niin helposti —
pitäisitkö minun sitä tekemän naisen edes-
sä, joka vielä lisäksi on oma tyttärensä?”

„Gottlieb!” huudahti mummo, „ellei
hän waan pitäisi jotakuta muuta hy-
wänä!”

Professori loi nopean filmäyksen mum-
moon — oi naisen terävää älyä! Entäs
jos nämät koruttomat ihmiset huomaaisi-
wat kenen seurassa tyttö käy kotiin opet-
tajan luota, ken hänelle kirjoittaa?

Gottlieb pudisti päätänsä.

„Eihän toki äiti — kuka se sitte
olisi? Wilho on hänelle liian wanha ja
Heikkiä hän ei voi kärsiäkään. Pikkui-
nen kauppias uudessa puodissaan kadun-
kulmassa punnitsee hänelle tosiaan kahta
vertaa enemmän kuin mitä hänen pitäisi
saaman, waan tyttö ei kuuntele hänen
lorujaan. Ei, siinä te petytte”.

„Wieläkö mitä!” arweli wanhus, „Ty-
tön mieli on kewätlumen kaltainen!” lau-
sui jo mummowainajanikin; ken tietää
mitä tyttölle äkkiä päähän pistää. Waan
kuuleppas poikani — nyt soitetaan kirk-
koon — mene Gottlieb! siellä, laulua ja
saarnaa kuulleskasi, tulet mitä pikemmin
tyweneeksi jälleen.”

„Hywää huomenta, eno!” huudahti rai-
kas ääni samassa, „minun teki mieleni
nähdä, menettekö kirkkoon, ja samassa ker-
toa että minulla on morsian ja että hämm-
me pidetään uudenwuoden aikana”.

Yhdellä hyppäyksellä oli Gottlieb sei-
soalla. „Konrad, se ei ole mahdollista”.

„Onpa kyllä, eno, eilen illalla sowim-
me niin — opettajan Riekchen ja minä”.

„Opettajan Riekchen!” toistivat sekä
äiti että poika yhtä kummastuneella ää-
nellä ja Gottlieb lisäsi vielä puoleksi häm-
mästyneenä: „Kuinka se voi tapahtua?”

„Niin oikeastaan onkin Jane siihen shy-
pää. Minä tahdoin mielelläni pian wai-
moa, sillä olenhan minä jo siinä iäsäsi;
siistin ja ahkeran pitäisi hänen oleman,
lemepeän olisin myöskin tahtonut, sillä
minä kiivastun usein ja sentähden pitää
olla joku, joka sowittaa kaikki jälleen. Kun

Zane, Rieke ja minä eilen illalla palasimme Zellerfeldistä, arveli Zane, joka aina puhuu niin ymmärtäväisesti: „Katsoppas Konrad, sinä kävelet aina tafasin askelin Rieken rinnalla, se sowlentuu juuri kuin teistä tulisi amioopari. Minä sitä wastoin hyppään edelläpäin tahti jään perään, mutta te — siinäpä wasta tahtia! Ell'ei se waan mitään merkitsiji!“ lisäsi hän nauruen. Mitä se siis merkitsiji? Kyhyin minä katsellen Riekeä. Tämä punastui ja loi silmänjä alas. Koska naiset punastuwat, niin on sinä jotakin merkitystä, sehän on tunnettu asia. Nyht kertoit Zane minulle koko matkan, kuinka ahkera Rieken on, ja sydämeni rupesti sykkimään. Sa kun minä palasin täältä hänen seurassansa — no niin, pujahtiwat sanat suustani, eno, ihan samaten kuin silloin, kuin tekin sanoitte waimowainajallenne että piditte hänestä.“

„Onnea teille! Olkoon waan onneksi!“ huudahti professori, jota ei Konrad ensinkään ollut huomannut; hän riensi niin joutuisasti muurin tafia nuoren miehen luo, pudistamaan hänen kättänsä, ett'ei tämä pelkästä kummastuksesta ujostellutkaan.

Gottlieb isä ojenäi wäähän hitaammin hänelle oikean kätensä. „Rieke on ahkera ja siweä ja sinä kyllä tulet hänelle hywäksi awiomieheksi, mutta minä luulin oikeastaan — waan onhan se nyt jo kuitenkin liian myöhäistä sanoa — sinun kosijan Zanea“.

„Zaneako?“ toisti Konrad kaswot tulipunaisina — „mutta, eno, sitä minä en milloinkaan aikonut; hän on liian oppinut minulle“.

„Tuhat tulimmaista! Koruttoman wuorimiehen tytäkö liian oppinut wuorimiehelle — hiiji wielöön kaiken opin — kaikella kunnioitujella herra professori, teidän ei tarwitse siitä pahastua. Opettaja, no niin — siis et sinä milloinkaan ole ajatellut että Zane —“.

„En, milloinkaan eno!“

„Wai — niin! Kirjontekellot soiwat taasen — —; menkäämme nyt. Ulkää pa-

heksiko, herra professori, minua wanhaa tuittupäättä!“

„En, isä Gottlieb“.

Molemmat miehet läksiwät ulos, mummo lasti kädet ristiin.

„Zane raukka“, kuislasi hän, „miten tusksiaan ja hädisjään hän oli, eikä Konrad olisi hänestä edes huolinutkaan — kuinka sentään woi pettyä! Miin, miin, herra professori, me tulemme wanhoiksi“.

Ehrenfried mielti wäähän häweten ett'ei hän nyt kuitenkaan ollut tehnyt mitään Gratianan hywäksi; se suuttutti häntä. Hän istahti wanhuksen wiereen ja mummo nimitteli hänelle ohitse kulkewia kirkkoon menijöitä. Nyht kuuli Ehrenfried ätkiä taka-owen narisewan, sitte hiljaisia askelaita porstuasta — ja samassa seisoi Gratiana mummon wieresessä. Hän oli puettu mustiin pyhäwaahteisiin, kauriit hiukset kuten aina järestettyinä.

„Herra professori, mummo — Konrad — oi mummo, kaikki, kaikki on jälleen taas hywin“, huudahti hän ilosta ja säihkywin silmin.

Sitte purskahti hän itkuun ja kätti khyneleiset kaswonsa wanhuksen syliin.

Itapuolella istui professori opettajan wieresessä hänen pienessä kodikkaassa huoneessansa. Hän tahtoi huwittaa itseään ja myöskin kuulla Zanesta puhuttawan — ja meni siis sairaan opettajan luo. He keskusteluwat ensin kauan tieteellisistä asioista, mutta wiimein käänsi professori itse puheen Gratianaan.

„Dywenenä ja rauhallisena“, kertoi Anton, „tuli hän tänne lujasti luottaen teidän apuunne — waan ennenkuin hän sai kertomuksensa loppuun, toi Rieken hänelle ilosanoman, että hän oli Konradin morsian. Siinä hahtuimat huolet hänen oftastansa kuin sumu auringon säteiden edestä, hän lankesi Rieken kaulaan ja taifi tuskin tyhytyä“.

„Miin“, lisäsi opettaja totifesti, „tällä kertaa on mielt'ei suojelewa woima häntä warjellut — mutta kuinka sitten käy, jos Gottlieb isä esittelee toista kosijaa? Tästä aamusta saakka olen miettinyt hänen tu-

lewaisuuttansa. Katsokaa, herra professori, minä tahdon olla wilpitön, hetki sitten arvelin että menisin wanhan Gottlieb'in luo, keskustelisin hänen kansansa ja sanoisin hänelle mitä tästä tulee, mitä tästä täytyy tulla — ja lisäisin vielä: Gottlieb, uskokaa hänet minulle!" — hänen kaswonsa, jotka taudista huolimatta olivat jaloin näköiset, näyttivät hänen näitä sanoja lausuesansa ihmeellisen kunnistuneilta. „Minä olen astaa tarkoin miettinyt — mutta se olisi aina ollut syntiä; se olisi ollut samaa kuin kahlehtia hänen kukoistawaisen elämänsä rappiolle joutuneeseen mieheen — minä olisin kohdellut häntä kuin isä lastansa, olisin pitänyt häntä sisarenani, hyvänä kumppalinani — mutta olisihan se kuitenkin aina ollut pahaa, melkein yhtä pahaa kuin olisi hän tullut Konradin waimoksi. Katsokaa, hän on kunnan mies ja sisareni tulee hänen kansansa onnelliseksi, sillä hän ei mieli muuta ylevämpiä asioita, kuin mitä taloustoimeen kuuluu. Ah, Janen ei olisi milloinkaan pitänyt tulla oppilaiskeskeni — se olisi tosin ollut minulle wahinko, waan kenties hänelle onni, mitä nimittäin ihmiset kutsuvat onneksi — tawallisesa merkityksessä“.

„Ettekö milloinkaan“ — professorin oli oikein tukala sitä kysyä — „ole huomannut eikö joku toinen häntä miellyttä — ettekö luule ylioppilaitten joukossa —?“

„Ei, ei!“ wakuutti opettaja. „Jane on siksä aiwan ymmärtäväinen; minä olisin sitä paitsi siinä suhteessa huomannut hänesä jonkin liikutuksen; onhan hän minulle suora kuin awonainen kirja. Toisin on hän jo kauan ollut miettiväinen — waan ei! Hän tuntee heistä ainoastaan yhden — paronin, jonka te olette täällä nähneet — ja se olisi mahdotonta“.

„Te olette kenties liian hyvää uskowainen, herra Anton —“, hän lopetti puheensa, sillä joku tuli samassa huoneeseen.

„Ah, Jane“, keskeytti häntä opettaja ja lykkäsi wiheriäisen filmamarjostimen ja

korkeammalle, „miten iloisilta kaswosi näyttävät! Dnhan niissä paljasta päwänpäistettä — eihän tyttön pitäisi niin iloitsewan, kun toinen joutuu naimisiin“.

„Hywää päiwää Gratiana!“ terwehti professori ojentaan hänelle kätensä. Tyttö laski keweästi formensa siihen, waan ei katsonut häneen. „Mitä arwelette liitkainaisesta liittolaisestanne? Eikö hän enää ansaitse huomiotanne?“

„Herra professori“, wastasi tyttö totisesti, „minä tiesin hywin, mitä tein, kun tulin luoksenne apua pyytämään“.

Ehrenfried piti yhä waan tyttöä kädessä. „Mutta oletteko wallan unhottanut, että minä tästedeskin olen teille weljenä?“

Tyttö irroitti nauvaen kätensä. „Di, en!“ mutta naurussa ja äänestäkin oli jotakin surumielistä. „Kuinka kauan saan pitää tämän weljen? Siksä kuin lunta tulee? — sehän woi tapahtua jo huomenna, kenties jo tänä yönäkin“.

„Luotatteko niin wähän miehen sanaan? Mihin lohtaloni minut wieneekin, niin en kuitenkaan unhota Gratiana siskoani“.

„Hän lausui tämän niin imostuneena ja wakuuttawasti, että opettaja kunnastuneena katsoi ylös. Jane hengitti jotenkin nopeasti, hän näkyi tahtowan lausua jotakin, mutta nyrkisti sen sijaan huulensa yhteen ja katsoi erääsen kirjaan.“

„Teidän pitäisi näkemän Janen runoelmia, herra professori“, lausui opettaja äkkiä.

„Ei, ei!“ huudahti Jane kawahtaen ylös, „ei milloinkaan“.

„Mitä ei? Hän osaa niin helposti käyhtää loppusuointua ja runomittaa, että se teitänkin ilahuttaisi“.

„Ei, ei“, toisti tyttö melkein tuskastuneena — „Sitä paitsi lähden minä nyt“.

„Saanko seurata teitä?“ kysyi Ehrenfried.

Tyttö wiivytteli wastauksansa ja wirtkoi wiimein hiljaa. „Saatte ell'ette enää jää Anton herran luokse.“

„Ah, menkää“, kehoitti opettaja, „sun-
nuntaisin ei olekaan hyvä kulkea yksin“.

Professori tuli taasen epäluuloiseksi Zan-
nen suhteen tuosta puoleksi epäilevästä
tavasta, jolla tämä suostui hänen tar-
joukseensa. Kenties odotti hän paronia.

Ulkona sanoi hän hänelle: „Miten
kummallinen te olette, Gratiana — kun
kysymys oli teidän tulewasta kohtalostan-
ne, pyysitte minun apuani — waan ru-
noelmianne te minulta kiellätte“.

„Siksi että — te pilkkaisitte niitä“.

„Ah! ettekö usko minusta hyvää?“

„Minä toistan mitä sijällä lausuin“.

„Siis kuitenkin luottamusta! Niin sitä
te olette minulle osoittanut. Tahdotteko
osoittaa sitä minulle aina ja täydellisesti?
Saanko tietää — kenellä on teidän rat-
kautenne? Ken tietää, ehtä apuni woisi
poistaa waiheuksia . . .“.

Dyttö astui muutamia askeleita taak-
sepäin. „Älkää jatkako! Se ei woi —
milloinkaan tapahtua“.

„Hyvä on, Gratiana, olkoopta syynne
mitkä hymänsä — niin minä tahdon nii-
hin äänettä suostua. Waan menkääm-
me!“

Hän huomasi ihanan neidon wieres-
fänsä olewan sängen liikutettuna; hänen
pikainen hengityksensä sen ilmaisi, waikka
hän koetti hillitä itseänsä. He eiwät waihe-
taneet sanaakaan; molemmat oliwat wai-
puneet ajatuksiinsa. Äkkiä säikähtiwät
molemmat; siwukadulta astui heille joku
eteen — nuori belgialainen paroni.

„Hywää iltaa!“ lausui tämä lyhyesti
ja jatkoi sitte Ranskan kielin: „Herra pro-
fessori, minä tahtoisin teitä hetken aikaa
puhutella“.

„Ettekö käyttäisi saksan kieltä?“ wastasi
professori, „tämä neiti ei ymmärrä rans-
kaa“.

„Kuten tahdotte — minun asiani on
pian sanottu, herrani. Te olette salan-
nut kirjeen — joka — no niin — joka,
kuten tiedätte, oli neiti Jeannelle!“

„Salasinko sen — mistä sen niin war-
maan tiedätte, herra paroni“.

„Poika wäittää antaneensa sen teille.

Neiti Jeanne ei ole minulle wastannut.
Teidän kummallinen puhetapanne tuon-
noin . . .“.

„Dletteko niin warma siitä, että oli-
sitte saanutkaan wastausta“, kysyi Ehren-
fried tyvenesti.

„Herrani!“ kiwastui ylioppilas, „tämä
kysymys sopi yhtä wähän teille kuin kir-
jeen salaaminen kunnan miehelle. Teidän
tulew antaa minulle siitä hywitystä tahi —“.

„Tahi teidän minulle“, wastasi Ehren-
fried yhtä kylmäksikoisesti kuin ennenkin
ja laski samassa Zanen käsiwarren o-
maansa, „sitätä tawasta, jolla te wäijyitte
neittä, jota minä suojelen. — Suomat-
kaa tarfoin, kunnan mies suojelee — ja
nyt, hyvää yötä, herra paroni. Sopi-
wammalla ajalla vastaan teille — en
täällä!“

Nuori ylioppilas kiroi. „Te kohte-
lette minua kuin lasta, mutta minä sa-
non teille, että minä waadin hywitystä,
misjä teitä waan tapaan, seuraan teitä
kunnnes —“.

„Hywää yötä“, kuului Ehrenfriedin
heleä ääni, ja huolimatta nuorukaisen
wihasta, läksi hän tytön kanssa pois.
Jane lopetti ensimmäiseksi wai'olon.

„Hän ei aikonut teitä loukata; hän
tuli — ravintolasta. Suowathan nuot
nuoret herrat melkoisesti“.

Nyt koetti hän häntä puolustaa, waikka
hän äsken oli kyllin tarkkatuntoisesti sa-
naakaan lausumatta.

Kun he oliwat saapuneet kotiin, tart-
tui hän professorin käteen:

„Lupaatteko minulle, ett'ette kemytmi-
elisesti pane henkeänne waaraan?“

„Kultukaa rauhallisesti, Gratiana sis-
koni! ei hänelle eikä minullekaan ole mi-
tään pahaa tapahtuma. Hywää yötä!“

Suuraawana aamuna seisoi professori
Gottlieb ukon kanssa pihalla walmiina
lähtemään ulos.

„Tämä on teitä huwittama, herra pro-
fessori“, lausui wuorimies, „on melkein
wahinko, ett'ette jo ennen ole käynyt al-
haalla kaimoksisia“.

„Niin“, wastasi Ehrenfried, ken tietää

kuinka pian minun täytyy jättää tämä rauhallinen talo, tahdon sentähden jo tänä päivänä tehdä, mitä tähän saatta olen laiminlyönyt”.

Wuorimies näpähytti formillaan.

„Di noita naisia! Eilen aamulla oli vanha äitini kielkuinen ja tuima juuri kuin oikea harzilais-waimo. Waan tänään? Nyt on kaikki muuttunut. Nyt istuu hän penkillä muurin wieresessä tyhön kanssa, hymäillen häntä kuin kisanpoikaa. Ja Jane sitten! Hän on niin kummallinen, näyttää niin surulliselta ja itkee, että kivilohkarekin siitä voisi tulla siikutetuksi. Kun läksin ulos, huusi hän minulle, että pitäisin teitä silmällä, ett'ei teille onnettomuutta tapahtuisi tai mieluummin estäisin teitä kokonaan alasastumasta. Hän on kowin tuskeisansa. Katsokaa, tyttö kunnioittaa teitä niin suuresti — mutta tuo alasmiehen pelkääminen, se on ainoastaan naisten hulluutta”.

Ehrenfried siweli partaansa.

„Menkäämme ensin lähimmäiseen kaimokseen”, esitti Gottlieb hetken perästä. „Katsokaa tuolla ylhäällä on wuorihuone; sinne kotoontuvat kaikki rukoukseen ennen alasmenoa. Yhji rukoilee ääneen. Meillä on tapana antautua kaikkialtiaan huostaan, ennenkuin astumme maan siivään. Täsä” — he olivat nyt saapuneet toiseen taloon ja hän awasi lautaisen owen — „täsä on paaria ja kaluja, joita läydetään, kun onnettomuus tapahtuu, katsokaa, kassit ruumis-arkkuakin. Niin, niitä tarvitaan wälttämättömästi — tänään sinun, huomenna minun wuoroni, woimme me useasti sanoa. Mutta me ajattelemme: tapahtuukoon Jumalan tahto. Wuorimiehen täytyy wälttämättömästi olla hurstkaan, muutoin hän ei woi tätä työtä tehdä; tään-aikuiset ihmiset eiwät huoli Jumalan pelosta, waan sehän onkin heidän turmiensa”.

Puurakennuksesta, joka peitti kaimoksen aukon, kuului pienen lasisen kellon yksitoikkoisen kilinä, pim pim — waarattomuden merkki. Pöydät kieriwät, köydet narisiwät. „Kunst”, miksi wuori-

mies nimittää rataslaitosta, oli käymässä. Paraitkaa toimitti se ylös kaimoksesta laatikon työkaluja, kaimoksen pienestä aukosta nousi wuorimies, wälkkywä lyhty wyöllä.

„Onnea teille!” lausui hän kääntäen kalpeat kaswonsa päivänwaloon.

„Onnea teille! Onnea teille!” kaimu useita ääniä hänen peränsänsä ja peräkäin nousi wät uutterat miehet kaimoksesta, misjä rataslaitokset ja polkupyörät narisiwät ja kieriwät ja misjä tottumaton silmä ei nähnyt muuta kuin tuota mustaa salaperäistä kosteata sywyhttä, misjä tikapuut toinen toisensa wieresessä notkenewat edestakaikin. Toista walmistausi lähtemään alas. „Onnea teille!” terwehtiwät he tulewia, jotka päivänwälynsä tehtyään pyrkivät päivän waloon.

„Käyköön teille hywin!” lausuwat nämät niille, jotka wasta astuwat alas ankaraan työhön.

Seisottuansa hetken aikaa kaimoksen aukolla, wei Gottlieb isä professorin huoneeseen, misjä „walwoja” istui, mies, jonka kädesä oikeastaan on ylös- ja alasastuwien elämä tahti kuolema. Erästä hänen edesjansa olewasta lewyistä, joka taidokkaan konderakennuksen kautta osoitti rataslaitoksen menoa, näkee hän, onko kaikki kunnossa, onko mitään wahinfoo tapahtunut, mikä woiisi saattaa waaraa ja turmiota.

Sitte tuotiin professorille wuorimiehen puku, sillä ainoastaan senmoisesa on alasmeno luwallista, ja johdattaja, jonka toimenä oli näyttää tietä, saapui paikalleen.

Ehrenfried näytti pulstealta samassa puwussa. „Ihan kuin oikea wuorimies”, todisti Gottlieb; onpa oikea wahinko ett'ei Jane saa teitä nähdä — ja mummo sitten, mitä hän sanoisikaan!”

Hän kiinnitti lampun hyyryläisellensä wyölle, lehoittaen: „olkaa waroillanne, herra! Ja nyt käyköön teille hywin!”

Ehrenfried seurasi edellä menewää johdattajaa — mutta samassa esti häntä wieraan äkkiaarwaamaton tulo alaslähtemästä.

Baroni se oli, joka nostaen lakkiansa puhutteli professoria äidinkielellään:

„De lupasitte selittää minulle käytösenne — minä pyyhän — minun täytyy nyt heti waatia teitä puolustamaan. Teidän käytösenne Jeannen läsnä ollessa pahoittaa minua olemaan mistään lukua pitämättä“.

Professori wastasi kohteliaasti hänen tervehdykseensä ja lausui samalla kielellä:

„Kuten näette olen juuri alasmene-mäsä — palattuani olen valmis teille vastaamaan“.

„Ah, tahdotte taasen minua wälittää?“

„En, waan jättää teille aikaa miettiä miten miestä kohdellaan“.

Baroni Negrin puri hampaitansa. „Minä olen aatelismies ja olen päätännyt saada hywitystä rikirewitystä kirjestäni“.

„Minä seuraan teitä kunnes olette selittänyt asian — tuonnekin!“

„Kuten tahdotte — siis näkemään asti!“ Sitten käski professori johdattajaa alkamaan ja he lähtiwät alas. Walkeat näyttiwät yhä pienemmiltä. Vielä ennenkuin he täydellisesti olivat kadonneet näkywistä, tuli ylioppilas toisen johdattajan kanssa ja astui titapuita alas. Hänen päänsä oli vielä maapinnan yli kun Zane alkoi syöksi rakennukseen, miltei mielettömästi tuijottaen ympärillensä ja riensi sitte isänsä luokse.

„Kaiken laupeuden tähden — owatko he molemmat alhaalla?“ huusi hän hänelle. — Molemmat — oi isä mikä onnettomuus!“

„Lappi — mitä puhut?“ kysyi wanhus.

Dyttö wäänteli käsiään, katsoa tuijottaen häntä epätoivoisesti. „Nyt on liian myöhäistä, professori ja paroni surmaawat toisensa tuolla alhaalla — oi sitä aawistinkin!“

„Zane, lapseni, toinnu toki — mitä hullua? — minä en sinua hymmärrä“.

Dyttö lasti polwilleen auvon wiereen.

„Siljaa!“ käski hän ja kuunteli.

Pitkä kauhea huuto kuului sywyhdestä — toinen sydäntä särkewä Zanen

suusta ja hän lankefi tainnoiksiin. Gottlieb kantoi hänet siwulle; hänen kalpeat kaswonsa lepäsiwät hiekkaläjän päällä. „Kaikkivalttias Zumala!“ kuisfasi ukko, „jokin onnettomuus on tapahtunut“.

Merkki annetaan sywyhdestä. Ken waan ylhäällä taifi jättää paikansa, syöksi kaiwojelle. Lewottomia kasvoja, puolikiinnisiä kysymyksiä — rataslaitoksessa ei mitään ollut tapahtunut; siis oli onnettomuus kohdannut alasastujia.

Seikkunnit oliwat tunnin pitkiä.

„Tuosja he tulewat!“ huusi eräs ääni. Heikko walkean walo näkyi sywyhdestä ja tuli yhä korkeammalle.

Nyt oliwat ylösastujat jo saapuneet liki — nyt näkyi ensimmäinen pää — ei mitään tervehdys kaikunut heitä vastaan; kaikkein huulilla oli pelästynyt kysymys: „mitä on tapahtunut?“

Ensin alasmennyt johdattaja astui ylös, sitten näkyi professori; Gottlieb ojensi hänelle kätensä sanaakaan wirksamatta.

„Ylioppilas on luultawasti ollut wairomaton“, huusi johdattaja, „hän makaa ensimmäisellä penkereellä ja on taittanut käsiwarternsa. Jos harha-askel olisi tapahtunut ennen tahti myöhemmin, olisi kuolema seurannut. Hän ei edes ole mennyt tainnoiksiin — minä tahdoin ai-noastaan ensin saattaa tämän herran ylös“. Ja hän rupesti jälleen astumaan alas pimeyteen.

Gottlieb wei professorin Zanen tytö. „Katsokaa, hän ei liiku vielä“.

Chrenfried lasti polwilleen hänen wiereensä, nosti hitaasti hänen päänsä ja nojasi sen rintaansa vastaan.

„Zane“, kuisfasi hän hellästi, „Zane, kuulkaa minua! Onnettomuus ei ole niin suuri: hän elää“.

Zuuri kuin olisi tämä ääni häneen waiuttanut, awasi tyttö filmänsä ja katseli häntä. Sitten wei hän kätensä otsaan ikäänkuin selwittääkseenä hymmärystänsä.

„Wielä kerran saan nähdä hänen kal-liit kaswonsa“, lausui hän hitaasti kuten unisjansa — „ja tuolla alhaalla owat ne

mufertuneina". Hän kätti wäristen silmät käsiinsä.

"Jane!" huudahti profesori ottaen ne pois, "Jane!"

Silloin huudahti tyttö riemuiten ja lasi käteensä sydämellensä.

"Hän elää — taimaalle olkoon kiitos!"

"Jane!" hän ei woinut heti käsittää että tytön tuska ja kauhu tarkoittivat häntä. — "Jane itkettekö minun tähden?"

"Minä en itkenyt", wastasi tämä kummallisen tyvenesti, "mutta minä tiesin että olisin kuollut, jos musta maa olisi teidät pitänyt".

Nyt ei Ehrenfried enää woinut hiltä itseään, hän tarttui tyttöön molemmin käsin ja painoi hänet sytkiwää sydäntänsä vastaan.

"Jane, lemmittäkö minua siis? Siis tahdot tulla — waimokseni!"

Tyttö ojentih suoraksi; hän näytti oifein firkastuneelta:

"Minä en aikoonut sitä millloinkaan tunnustaa — nyt woin sen sanoa. Eikä olekaan häpeä kunnioittaa ylewää ja waimallista henkeä".

Hän meni Ehrenfriedin luota ja tarttui Gottliebin käteen:

"Katsotaa isä, sen miehen tähden, joka tuosja seisoo, joka on ollut nyseä minua kohtaen ja jonka edesjä minun kuitenkin täytyi nöyrtyä, en minä huolinut Konradista ja minä selitän nyt, ett'en milloinkaan —".

"Lakkaa", lausui Ehrenfriedin riemuitsewä ääni, "älä jatka Gratiana! Mä lupaa mitä et woi pitää, sillä sinä olet minun omani! Isä Gottlieb, te tahdoitte wooriniestä wäyhyksenne — tässä seisoo jemmoinen edesjänne — huolitteko minusta?"

"Sinun waimokseksiko?" kuislasi tyttö, sillä aikaa kuin Gottlieb ääneti katseli heitä molempia — "ei waan palwelijaksesi!" mutta ei hän nytkään saanut jatkaa, sillä Ehrenfried sulki hänet taasen sylkiinsä.

Wanha Gottlieb otti lakin päästänsä

ja pani sen jälleen takaisin; wiimein kysyi hän epälewäisesti ympäri seisowilta:

"Onko tämä toden totta — pyrkiikö tuo tuosja wäyhykseni? Eläwänä kuten hän tuosja seisoo". Ja eisen vielä wäitin minä, ett'ei mitään profesori huolisi tyttärtäni waimokseensa. Maailma on kummallinen, mutta tuosja on käteni. Onnea teille! Olkoon onneksi! — paljon ei ole tapani lausua, sen te tiedätte".

Baroni Negris'ia wiettiin nyt ohitse.

"Tule Jane!" sanoi Ehrenfried ja meni tytön kansja saattojoukon perässä, joka wei sairasta walwojan huoneeseen.

Siellä sai haavoitettu lewätä, kunnnes lääkäri saapui. Gratianan käsi kädesjänä astui profesori hänen luoksensa ja tarttui hänen terweesen käteensä.

"Minä surkuttelen tapaturmaanne kaikesta sydämestäni — kentiesi oli mielenkiihitymyksennekin osaksi syhynä siihen, ja se minua pahoittaa. En kuitenkaan ennen alasastumistani woinut sanoa teille, mitä nyt lausun: Tässä on morsiameni; hän tuli siksi ainoastaan hetki sitte".

Suuri pula näkyi kuwantuwan nuoren miehen kaswoisja. "Ah, sitä en aawistanut".

"Ja", keskeytti häntä Ehrenfried, "sitä kyllä käsitätte käytökseni. Minä tunnustan suoraan, että mustasukkaisuuskin —"

"Minä pyyhän teiltä anteeksi — teiltä ja Jeanne neidiltä", jatkoi ylioppilas.

Tyttö lasti formensa hänen ojennettuun käteensä; paroni suuteli sitä kunnioittawasti ja Ehrenfried läksi Zanen kansja huoneesta.

"Mitähän mummo, opettaja ja Konrad sanonematkaan?" arweli Gottlieb käwellen kihlattujen perässä. "Eikä sentään lukeminen olekaan niin turhaa, sillä oppiihan siitä kuitenkin keskustelemaan kaikeista asioista — waan mitähän kaikfi nyt tästä sanomatkaan?"

Ei Ehrenfriedillä eikä Gratianalla ollut siihen wastausta, he käweliwät ääneti toisensa rinnalla, wäliin kohtasiwat heidän silmänsä toisiansa ja ne lausuiwät enemmän kuin sanat.

Rumi peitti joulukuussa niin patsulta maan, että täytyi luoda tietä matalien vuoritalojen eteen. Jkunoitten alle muodostui sillä tavoin korkeita valkoisia malleja. Tänäinkin oli pienelle hääjoukolle erityinen tie luotu torin yli ja lapset olivat ripotelleet valkoiselle maalle kuusen oksia ja vähän kirjavia tukkalehtiä, jotka kirkosta tulevien uteliaitten katselijoitten jalat nyt kokenaan tallasivat lumeen. Mi-noastaan yksi mielipide valitti koto joukossa, että he nimittäin eivät milloinkaan olleet nähneet niin liikuttavaa wihkimistä. Ja waikka „Gottlieb'in Jane" pääsi niin hywiin naimisiin, oli kaikki kuitenkin yhtä yksinkertaista kuin kenen hywänsä vuorimiehen häisä, eikä morsian ensinkään ylvästellyt — siihen täytyi teräwimpäinkin kaikista pahoista harjilaiskielistä myöntyä.

Alhaalle mummon huoneesen kotoontui pieni seura hää-atrialle; pelkkiä onnellisia filmiä katseli siellä nuorta awioparia, mummonin, jonka sydäntä eroamisen suru kawahti, näytti iloiselta. Anton herra oli vähäisen seuran puhuja. Gottlieb isä oli waihi, kun hän kuuli täänkaltaista launopuheilijaa; Konrad punastui ujonudesta ja puristi silloin tällöin morsiamensa kättä. Kiefen, jota onni oli ihmeellisesti kauristanut, ja paroni Negrin, jonka käsiwarssi oli irti steestä, oli tuonut morsiammelle pääkaupungista valkoisen kamelia-tukkawihon ja kilisteli usein lastaan morsiamen isän kanssa.

„Teidät kyllä ottaisin talooni ajumaan“, kuisfasi mummo hänelle, „tuonne ylös professorin huoneesen, mutta huoneen pi-

tää jäämän tyhjäksi, sillä kesällä tulewat lapsemme tänne; katsokaa, se minun tähty pitää muistisani“.

Anton herra oli häöpätävän kummiaksi ottanut pois wihertäisen filmawarjonsa ja näytti sinisine lasifilmineen sangen juhalliselta. Nyt nousi hän puhumaan.

„Muistakaamme tänäänkin, ennenkuin tyhjennämme maljaa nuoren parisunnan terweydeksi, wanhaa lausettamme:

Ain' kaswakoot kuuset, ain' karttu-koon waski. Suo Herra myös meille ain' iloinen mieli!

Tämä harjilainen lause on ihmeellisesti käynyt toteen nuoren ylsän suhteen — hän tietää sen parhaiten itse — hän tuli tänne wähyneenä maailmaan sekä surullisena ja palaa ilomielin. — Juokaamme. Suo Herra myös meille ain' iloinen mieli!

Tätä Anton herran puhetaidon koetetta seurasi vielä monta muuta ja pieni seura tuli yhä iloisemmaksi. Astui mummo juhlassesti morsiamen luo:

Katso Jane, minä annan ilomielin sinun lähteä, waikka eroaminen tuntuu minusta erittäin waikealta, mutta — niin, kuwan, jota me luulimme Ehrenfriedin lemmitykksi, ripustan minä, koska hän sen on minulle antanut, tänne alas ja muistelen silloin sinua. Sen, mitä tässä annan sinulle, olen minä tallettanut — monta vuotta. Dwathan ne sinun ensi neulomat lapsentalluskasi, joita minä en ole myhnyt — katso tässä lapseni! Ja khyneksilmin kääntyi hän toisaalle.

— — — — —

— — — — —